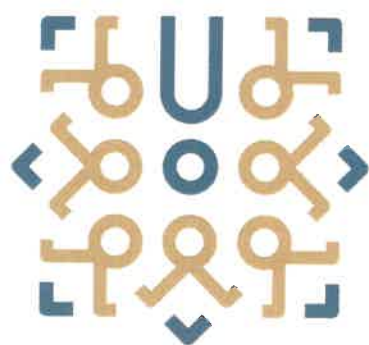

Sprawozdanie z działalności Związku Ukraińców w Polsce za 2021 rok

Spis treści

I Wstęp	2
II Działalność bieżąca Związku w 2021 roku	3
III Działalność w zakresie kultury, dziedzictwa narodowego, edukacji i wychowania	3
1. Spotkania na Pograniczu	3
2. Projekt „Dziecięce Festiwale i Konkursy”	6
3. Projekt „JarmaRock FEST”	7
4. Projekt „Działalność Ośrodków Kultury Ukraińskiej”	7
6. Projekt „Chóry i zespoły”	22
7. Program Edukacji Dzieci i Młodzieży	25
IV Działalność w sferze społecznej i życia publicznego.....	27
V Działania interwencyjne.....	27
VI Działania pomocowe i charytatywne.....	27
VII Działalność wydawnicza	28
VIII Działania na rzecz remontu i odbudowy „Narodnego Domu” w Przemyśle	31

**Związek
Ukraińców
w Polsce**

I WSTĘP

Niniejsze sprawozdanie prezentuje działalność Związku Ukraińców w Polsce w 2021 roku. Związek Ukraińców w Polsce z siedzibą 03-614 Warszawa, ul. Kościeliska 7, REGON 006219395 jest stowarzyszeniem mniejszości ukraińskiej w Rzeczypospolitej Polskiej, którego struktura obejmuje koła i oddziały nieposiadające odrębnej osobowości prawnej.

Naczelną misją Związku jest podtrzymywanie oraz rozwój tożsamości narodowej i kulturowej Ukraińców mieszkających w Polsce, opartej na wspólnocie historii, kultury, tradycji i języka, a także urzeczywistnienie i obrona praw obywatelskich ukraińskiej mniejszości narodowej, zagwarantowanych w Konstytucji i ustawach Rzeczypospolitej Polskiej oraz normach prawa międzynarodowego.

Zgodnie z § 8 Statutu cele Związku to:

- 1) działanie na rzecz sprawiedliwego i praworządnego rozwiązywania problemów ukraińskiej mniejszości narodowej oraz innych mniejszości narodowych, etnicznych i wyznaniowych w Polsce;
- 2) zachowanie tożsamości kulturowej i świadomości narodowej Ukraińców przez rozwój i pielęgnowanie języka i kultury ukraińskiej w Polsce (w tym jej form regionalnych: łemkowskiej, bojkowskiej, podlaskiej itp.) oraz ochronę zabytków kultury materialnej i miejsc pamięci narodowej Ukraińców;
- 3) oddziaływanie na różne sfery życia społecznego i publicznego kraju dla stworzenia właściwych warunków życia i rozwoju mniejszości ukraińskiej;
- 4) reprezentowanie społeczności ukraińskiej oraz wyrażanie jej potrzeb i stanowiska wobec władz państwowych, samorządowych i instytucji publicznych;
- 5) zapewnienie społeczności ukraińskiej w Polsce bliskich więzi i kontaktów z Ukrainą i diasporą ukraińską w świecie;
- 6) działanie na rzecz pojednania polsko-ukraińskiego, wzajemnego szacunku między narodami ukraińskim i polskim oraz przewyższania uprzedzeń wynikających z zaszłości historycznych;
- 7) krzewienie wartości humanistycznych w życiu społecznym, idei poszanowania godności narodowej i osobistej jednostki oraz przeciwdziałanie wszelkim przejawom dyskryminacji na tle narodowościowym, kulturowym lub wyznaniowym;
- 8) uczestnictwo w życiu publicznym i organach przedstawicielskich.

Dla realizacji celów statutowych i misji Związek prowadził wiele działań o różnorodnym charakterze. Większość ogólnopolskich i regionalnych działań realizowana była w ramach projektów finansowanych ze środków publicznych, głównie ze środków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Szereg działań lokalnych i regionalnych była możliwa do zrealizowania dzięki wsparciu finansowemu samorządów różnych szczebli oraz wsparciu osób indywidualnych.

Obok głównych działań projektowych realizowane były również działania doraźne, w tym dodatkowe przedsięwzięcia kulturalne, edukacyjne, rocznicowe oraz promujące kulturę ukraińską, adresowane zarówno do społeczności ukraińskiej, jak i ogółu obywateli RP, a także działania interwencyjne.

Poszczególne projekty i działania opisane są w sprawozdaniu wg trzech głównych sfer działalności z wyodrębnieniem poszczególnych przedsięwzięć. Jeśli nie zaznaczono inaczej, poszczególne działania realizowane były przez lokalny oddział bądź koło Związku.

Realizując swe akcje Związek współpracował z partnerami z Polski i Ukrainy – administracją rządową, samorządową, innymi organizacjami pozarządowymi, instytucjami kultury, mediami.

Działalność Związku w 2021 roku była wciąż zdeterminowana przez ogólnoświatową pandemię wirusa SARS-CoV-2. Praktycznie wszystkie działania były w znacznym stopniu utrudnione (bądź

niemożliwe do realizacji). Ostateczny kształt poszczególnych przedsięwzięć – ale także zmiana w kalendarzu ich realizacji lub decyzje o ich odwołaniu – były wynikiem dostosowywania się Związku do określonych ograniczeń ogłaszanych na szczeblu centralnym, a także przepisów i zaleceń służb sanitarnych na szczeblu regionalnym. Pomimo tych trudności znaczna część planowanych przez ZUWP na rok 2021 zadań została zrealizowana.

II DZIAŁALNOŚĆ BIEŻĄCA ZWIĄZKU W 2021 ROKU

Projekt dotyczył kosztów administracyjnych stowarzyszenia, takich jak wynagrodzenia, czynsze, koszty eksploatacyjne lokali, usługi telekomunikacyjne. Związek użytkuje budynki i lokale w następujących miejscowościach: Warszawa, Szczecin, Przemyśl, Elbląg, Giżycko, Zielona Góra, Trzebiatów, Mokre, Koszalin, Legnica, Ińsko, Słupsk, Gdańsk, Łębork, Kołobrzeg, Gorzów Wielkopolski, Sanok, Górowo Iławeckie, Wrocław, Miastko, Kruklanki, Łódź, Olsztyn, Gromadka, Braniewo. W 2021 roku Związek zatrudniał sześć osób na etatach, w tym trzy na stanowiskach współfinansowanych z dotacji MSWiA. Ponadto z dotacji MSWiA na podstawie umów cywilno-prawnych dofinansowano: obsługę finansową oraz księgową (realizowaną przez biuro rachunkowe).

Dotacja objęła także funkcjonowanie następujących lokali: siedziby Związku w Warszawie, Elblągu, Gdańsku, Giżycku, Gorzowie Wielkopolskim, Legnicy, Przemyślu, Sanoku, Szczecinie, Zielonej Górze, Górowie Iławeckim, Trzebiatowie, Kruklankach.

III DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE KULTURY, DZIEDZICTWA NARODOWEGO, EDUKACJI I WYCHOWANIA

Celem projektów był rozwój tożsamości kulturalnej i językowej Ukraińców w Polsce poprzez organizację różnorodnych prezentacji kulturalnych, promowanie aktywności artystycznej w regionach i miastach zamieszkiwanych przez zwarte grupy mniejszości, prezentację kultury ukraińskiej, a tym samym budowanie pozytywnego wizerunku mniejszości ukraińskiej. Propagowano amatorski ruch artystyczny – zespoły mniejszości ukraińskiej – poprzez umożliwienie zaprezentowania się na scenie, kontakt z publicznością oraz innymi wykonawcami z Polski i Ukrainy. Celem zadania było również rozwijanie polsko-ukraińskiego dialogu kulturalnego na szczeblu regionów zamieszkałych przez mniejszość ukraińską.

Efektem realizacji powyższych działań były ukazanie różnorodnych form pielęgnowania kultury ukraińskiej wśród lokalnych społeczności (w tym środowisk młodzieży, dzieci, osób średniego pokolenia), kontynuacja i nawiązanie współpracy przez środowiska mniejszości ukraińskiej z różnymi podmiotami życia kulturalnego, rozwijanie dialogu międzykulturowego między lokalnymi społecznościami.

1. Spotkania na Pograniczu

Celem projektu było zachowanie i przekazanie następnym pokoleniom przedstawicieli społeczności ukraińskiej regionu Podkarpacia języka, kultury, świadomości narodowej oraz kulturowej. W Przemyślu, Mokrem, Kalnikowie i Chotyńcu zrealizowano wydarzenia służące przybliżeniu kultury regionu, w tym *stricte* lokalnych ludowych tradycji ukraińskich i folkloru. W ramach zadania odbyły się: „Spotkania na Pograniczu” w Przemyślu (1–3 VII), XXIX Święto Kultury „Nad Osławą” w Mokrem w (7–8 i 16 VIII), Akademia Kultury na Pograniczu (16–18 IX) i koncert „Kalina Zaprasza” (19 IX) w Kalnikowie, „Dźwięki przeszłości w Chotyńcu (7 XI).

„Spotkania na Pograniczu” w Przemyślu

W dniach 1-3 lipca 2021 r. w Domu Ukraińskim w Przemyślu odbyła się kolejna edycja wydarzenia, która promuje kulturę lokalną, ukazuje bogactwo kulturowe regionu w tym mniejszości ukraińskiej. W ramach zadania podczas dwóch pierwszych dni odbyły się warsztaty ceramiki i tkactwa – łącznie 12 godzin, w których wzięło udział ponad 40 osób w różnym wieku – od lat 4 do wieku emerytalnego. Trzeciego dnia w Domu Ukraińskim odbył się koncert kultury tradycyjnej (tańce lu-

dowe i śpiew) w wykonaniu zespołów: Trio Wernyhora z Sanoka, Zespołu Tańca Ludowego Arkan z Przemyśla, Zespołu Pieśni i Tańca Oślawiany z Mokrego, grupa warsztatów śpiewaczych (grupa, która rozpoczęła pracę w ramach warsztatów śpiewu ludowego w ramach zadania „Działalność ośrodków kultury ukraińskiej w 2021 r.” (BLOK 1 – ośrodki ośrodkom), Zespół Śpiewu Archaicznego „Krajka” z Przemyśla, kapela instrumentów ludowych z Domu Ukraińskiego (grupa, która wyłoniła się w ramach warsztatów gry na instrumentach ludowych ramach zadania „Działalność ośrodków kultury ukraińskiej w 2021 r.” (BLOK 1 – ośrodki ośrodkom) Przemyśla. W nawiązaniu do tradycyjnego święta kupalskiego, grupa dziewczęca zespołu „Arkana” zaprezentowała obrzęd kupalski. Sam koncert trwał ponad 3 godz. Całemu wydarzeniu towarzyszyły dwie wystawy przemyskich twórczyn ludowych: wycinanek Marii Mryczko (pierwotnie miały do być wycinanki artystki pochodzącej z Ukrainy, ale względu na stan zdrowia nie mogła do nas przyjechać i skorzystaliśmy z naszego lokalnego potencjału) oraz wyszywanek Oksany Łopuszyńskiej. Powstały dwa amatorskie filmiki relacjonujące „Spotkania na pograniczu” w Przemyślu, które były udostępnione w Internecie (ponad 1 tys. odsłon).

Bardzo ważnym efektem było spotkanie się na jednej scenie zespołów „Krajka” i „Wernyhora”, co zaowocowało podjęciem współpracy, która będzie kontynuowana w 2022 r. podczas dwóch przedsięwzięć.

Po trzygodzinnym koncercie odbył się piknik integracyjny dla społeczności ukraińskiej – miał odbyć na terenie, którym dysponuje cerkiew greckokatolicka, jednak ze względu na burzę i ulewę - po przemodelowaniu sali teatralnej Narodnego Domu - odbył się w pomieszczeniach Narodnego Domu. Dodatkowo, kolejnego dnia zorganizowaliśmy wydarzenie towarzyszące - premierę spektaklu „Co to za życie bez rzeki”, który został zrealizowany przez mieszkańców i mieszkanki Przemyśla z mniejszości narodowej (jest to spektakl napisany na podstawie wspomnień Ukraińców powracających do Przemyśla po Akcji „Wisła” do Przemyśla, autorką scenariusza oraz amatorskimi aktorami są członkowie naszej mniejszości). Całe wydarzenie było bardzo udanym przedsięwzięciem, zgromadziliśmy liczną publiczność. Wiele osób z naszej społeczności zwracało uwagę, że po miesiącach ograniczeń takie kilkudniowe wydarzenie było bardzo potrzebne miejscowej społeczności.

Święto Kultury „Nad Oślawą” w Mokrem

Inicjatywa odbyła się w dniach 7-8 sierpnia 2021 r. i zgodnie z planem została podzielona na dwa komponenty:

– Warsztaty-wieczornice cz. 1. „Za naszą stodołą” – czyli spotkanie osób zainteresowanych bogactwem kulturowym regionu wokół nauki tańców ludowych i śpiewu ludowego oraz pokazu tradycyjnych strojów ludowych. Uczestnicy spotkania mieli możliwość podziwiania pięknych lokalnych strojów ludowych, poznania lokalnych tańców i pieśni oraz spróbowania własnych sił w powtarzaniu kroków tanecznych z regionów górskich. To była też okazja do poznania nowych pieśni ukraińskich. Członkowie zespołu „Oślawiany” prezentowali również grę na „sopiłce” – tradycyjnej piszczałce ludowej. Oprawę muzyczną zapewniła kapela instrumentalna zespołu „Oślawiany”. Ta część inicjatywy nawiązywała do dawnych spotkań mieszkańców wokół własnej kultury. Ale w współczesnym wydaniu cała wieczornica była zbudowana tak, że widzowie mogli zapoznać się z postacią Stanisława Vincenza zarówno poprzez opowieść o nim jaki i poprzez zaprezentowanie przez „Oślawiany” dwóch scenek na podstawie cyklu „Na wysokiej połoninie”. W ostatnim punkcie programu widzowie mogli zobaczyć slajdy z poprzednich edycji „Święta kultury nad Oślawą”. Całość trwała około 8 godzin.

– Drugiego dnia odbyły się prezentacje artystyczne w plenerze w wykonaniu zespołów folklorystycznych. Wydarzenie trwało ponad 5 godzin. Wystąpili lokalni artyści (7 zespołów): Zespół Pieśni i Tańca „Oślawiany”, Zespół Wokalny „Śpiwanka” z Mokrego, zespół taneczny „Małyniaczok”, „Zespół Taneczny „Wisznia” z Wiśniowej, zespół wokalny „Lem My” z Komańczy, Zespół Śpiewu Archaicznego „Widymo” z Sanoka, zespół wokalny Koła Gospodyń Wiejskich z Wujskiego Wydarzeniu towarzyszyła wystawa rękodzieła: wyszywanych koszul, rzeźby, ozdób w stylu etno. Miejscowe gospodynie przygotowały tradycyjne lokalne wypieki. Swoje prace prezentował malarz ukraiński-

temkowski Mirosław Hawrylec z Rzepedzi. Wydarzenie plenerowe miało zapewnione ochronę, zabezpieczenie sanitarne. W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele władz lokalnych, duchowieństwa.

– Warsztaty-wieczornice cz. 2. – ze względów organizacyjnych opisanych wyżej ta część wydarzenia nie mogła odbyć się w dniu 7.08.2021 r. dlatego została zrealizowana w najbliższym możliwym terminie – 16.08.2021 r. W ramach tej części zadania zaprezentowano spektakl „Co to za życie bez rzeki”, który miał swoją premierę w lipcu w Przemyśle. (Nadmieniamy, że dzięki dotacji z budżetu Województwa Podkarpackiego w dniach 18, 19, 20, 25, 26, 27 października w szkole podstawowej w Mokrem odbyły się warsztaty rękodzieła ludowego (ceramika i tkactwo - 24 godz.).

„Akademia Kultury na Pograniczu” i „Kalina Zaprasza” w Kalnikowie

W dniach 16-18.09.2020 r. w Kalnikowie odbyła „Akademia Kultury na Pograniczu”, w ramach której w świetlicy w Kalnikowie (własność Gminnej Placówki Kultury w Stubnie) odbyło się łączenie 17 godzin warsztatów tkactwa, gry na instrumentach ludowych (drumla i sopilka). Uczestnicy warsztatów tanecznych przygotowywali również taniec z publicznością, ale ze względu na fatalne warunki pogodowe w dniu koncertu plenerowego „Kalina zaprasza”, nie odbyło się wykonanie tańca z publicznością. W warsztatach wzięło udział ok. 50 osób.

Sam koncert plenerowy „Kalina zaprasza” w Kalnikowie odbył się w dniu 19.09.2021 r. na terenie przylegającym do malowniczej cerkwi prawosławnej. Wystąpili: Zespół Tańca Ludowego „Kalina” z Kalnikowa (grupa starsza i młodsza), Zespół Śpiewu Archaicznego „Krajka” z Przemyśla z kapelą instrumentalną, Zespół Pieśni i Tańca „Ośławiany” z Mokrego, bandurzystka Natalia Kich z Przemyśla (ze względów zdrowotnych nie pojawił lokalny pieśniarz lutnista) oraz „gwiazda wieczoru” zespół „Kapela Zbierana” tworzona przez muzyków z Podkarpacia i Małopolski wykonująca muzykę przede wszystkim ukraińską ludową we własnych aranżacjach. Części artystycznej towarzyszyły: degustacja lokalnych wypieków, wystawa prac miejscowego rzeźbiarza i twórcy ikon, wystawa prac koronkarskich, pisanek i wyszywanek. Koncert trwał ponad 5,5 godziny – pomimo skrócenia programu ze względu na to, że opady deszczu były coraz silniejsze i zalewały scenę (pomimo zadania; mokra scena stwarzała zagrożenie dla zdrowia tancerzy). Z realizacji wydarzenia powstał profesjonalny klip promocyjny, który udostępniono w Internecie (<https://www.facebook.com/Kalyna.Kalnikow/videos/695111701466387/>). Udostępniliśmy również fragmenty nagrań wideo w internecie, dzięki czemu dotarliśmy do ponad 9 tys. odbiorców. Dzięki dodatkowemu dofinansowaniu udało zapewnić nagłośnienie i oświetlenie imprezy na bardzo wysokim poziomie. Był to jednocześnie sprzęt odporny na trudne warunki atmosferyczne dzięki czemu wydarzenie przebiegło bez zakłóceń technicznych. Dzięki wynajętym namiotom i parasolom publiczność miała możliwość schronienia się przed deszczem. W wydarzeniu wzięli udział m.in. pełnomocnik Wojewody Podkarpackiego ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych Małgorzata Majka-Onyszkiewicz, radni Gminy Stubno, Starosta Przemyśki Jan Pączek i Wójt Gminy Stubno Ryszard Adamski.

„Dźwięki przeszłości” w Chotyńcu

To ostatni komponent zadania „Spotkania na pograniczu” w 2021 r. „Dźwięki przeszłości” za-brzmiały we wpisanej na listę światowego Dziedzictwa UNESCO cerkwi greckokatolickiej w Chotyńcu. Była to pierwsza edycja wydarzenia – podobnie jak w przypadku „Święta kultury nad Ośławą” w 2020 r. do końca ubiegłego roku staraliśmy się o organizację wydarzenia jednak pandemia uniemożliwiła jego realizację. Dlatego w 2021 r. odbyła się pierwsza edycja wydarzenia. W koncercie udział wzięli "Chór greckokatolickiego soboru metropolitalnego pw. Św. Jana Chrzciciela w Przemyśle" pod dyrygenturą Jarosława Wujcika i legendarny bandurzysta i kobziarz Taras Kompanichenko z Kijowa - rekonstruktor muzyki dawnej (z okresu średniowiecza renesansu i baroku), multiinstrumentalista, historyk sztuki. Koncert „Dźwięki przeszłości”, pogłosy, był swoistym dialogiem między gościem z Kijowa i chórem z Przemyśla, którzy naprzemiennie wykonywali dawną muzykę ukraińską z XVIII wieku. Część utworów była wykonana razem z publicznością, która na

bieżąco uczyła się tekstów refrenów dawnych pieśni. Koncert, oprócz opowieści o wpisanej na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO Cerkwi Greckokatolickiej Przenajświętszej Bogurodzicy w Chotyńcu był też opowieścią o biskupie i metropolicie prawosławnym Stefanie (Jaworskim) wywodzącym się z niedalekiego Jawora. Artyści zapoznali publiczność z jego utworami oraz utworami napisanymi przez jego uczniów. T. Kompaniczenko zaprezentował grę na 5 instrumentach tradycyjnych. Podczas koncertu trwającego blisko 3 godziny. Publiczność mogła usłyszeć dawną muzykę ukraińską z okresu od XVII w. do początku XX w. Wydarzeniu towarzyszyła wystawa ikon, które powstają w ramach działalności Przemyskiej Szkoły Ikonopisania. Powstał profesjonalny klip filmowy <https://www.facebook.com/watch/?v=659962418704670>, który dotarł do ponad 2,3 tys. odbiorców w Internecie).

2. Projekt „Dziecięce Festiwale i Konkursy”

46 Festiwal Ukraińskich Zespołów Dziecięcych w Koszalinie

Odbył się w dniach 6–7 listopada 2021 r. w Kinie „Kryterium” Centrum Kultury 105.

Program obejmował:

I dzień:

- wernisaż wystawy nagrodzonych prac dziecięcych XIX Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Ridni zemli didusiw mojimy oczyma” („Ziemie ojczyste dziadków moimi oczyma”), konkurs towarzyszy festiwalowi od kilkunastu lat (prace nadsyłane były w okresie przedfestiwalowym). Konkurs odnosił się tematycznie do rdzennych terenów Ukraińców w Polsce, jak również życia religijnego i kulturalnego Ukraińców sprzed 1947 roku. W konkursie wzięło udział 122 dzieci;
- koncert z udziałem zespołów dziecięcych oraz artystów indywidualnych trwał 3 godziny; na koszalińskiej scenie wystąpiło 13 zespołów i 2 solistki.
- spotkanie kierowników zespołów artystycznych uczestniczących w festiwalu z Komisją Programową Festiwalu, na którym omówiono zaprezentowane programy artystyczne.

II dzień:

- Koncert Galowy trwał 2,5 godziny; na koszalińskiej scenie wystąpili artyści, którzy zaprezentowali najciekawszy program w pierwszym dniu festiwalu;
- ogłoszono wyniki XIX Ogólnopolskiego Dziecięcego Konkursu Plastycznego „Ridni zemli didusiw mojimy oczyma” i wręczono nagrody dla obecnych na festiwalu laureatów.

Z powodu pandemii nie mogliśmy zorganizować niestety – ze względu na bezpieczeństwo – tradycyjnego spotkania integracyjnego z atrakcjami dla dzieci i opiekunów.

Zapis video koncertu galowego umieszczono na kanale Youtube,

<https://www.youtube.com/watch?v=5604I1WtIyc>

<https://www.youtube.com/watch?v=ZNU0uBSDZYM&t=603s>

18 Przegląd Ukraińskiej Poezji Śpiewanej oraz Piosenki Autorskiej i Współczesnej w Olsztynie

W związku z trwającą epidemią COVID-19 oraz dużym wzrostem zachorowań przegląd odbył się w formule on-line w dniu 19 grudnia.

W Przeglądzie wzięły udział dzieci i uczniowie szkół podstawowych oraz średnich zainteresowani ukraińską poezją oraz piosenką współczesną. Każdy uczestnik zaprezentował jedną (dowolną) piosenkę poetycką lub autorską w języku ukraińskim. Tematem przewodnim przeglądu była 30 rocznica Niepodległości Ukrainy.

Część zgłoszonych wcześniej wykonawców przesłało nagrany materiał wideo z występem do organizatora, natomiast niektóre jednostki artystyczne i konferansjerzy zostali nagrani w Domu Parafialnym w Olsztynie przez firmę zewnętrzną.

Z materiałów został zmontowany film (zapis wideo wybranych scen, przygotowanie scen dla poszczególnych wykonawców, skalowanie formatów video oraz montaż).

Film został udostępniony pod adresem

<https://www.youtube.com/watch?v=1ClcfBo2HAI>

3. Projekt „JarmaRock FEST”

Jubileuszowy 45. JarmaRock FEST odbył się na żywo, z udziałem publiczności w dniach 19-20 listopada 2021 r. w Klubie B90. Wystąpili soliści i zespoły: Nr 90, Wira Chołodon, Hordij Staruch (UA), Intrade, Wernyhora, Tołhaje, The Ukrainian Folk, Lesja z projektem Zemla, D. Ventyk. Wykonawcy zaprezentowali różne gatunki muzyki - etno, jazz-folk, folk, folk -rock, muzykę elektroniczną. Performans na otwarcie przygotowała grupa teatralna Navpaky. Jubileuszowym akcentem było wykonanie jednej z najbardziej znanych pieśni ukraińskich "Czerwona ruta" w nowej aranżacji Patryka Walczaka przez artystki i artystów, którzy wystąpili w strojach zaprojektowanych przez Emilię Pyrz - młodą projektantkę mody wykorzystującą w swoich projektach łemkowskie motywy etniczne.

Wydarzeniem towarzyszącym było Forum Fest pt. "30 lat Ukrainy! Idee – ludzie - zmiany", obejmowało ono 3 panele:

PANEL I Under30: nowe pokolenie ukraińskich aktywistek w Polsce (4 panelistki)

PANEL II Liderzy i przemiany: Po co dzisiejszej młodzieży ZUwP? (1 panelista)

PANEL III To oni odkrywają Ukrainę! Pozytywne zmiany w ukraińskiej przestrzeni społecznej i kulturalnej (3 panelistów)

W przestrzeni artystycznej ArtBox swoje prace prezentowały Weronika Staszewska (malarstwo abstrakcyjne, pocztówki), Marta Zwarycz (malarstwo petrykowskie), Walentyna Zamuła (biżuteria z makramy).

Ze względu na epidemię na festiwalu pojawiło się mniej publiczności niż w latach przed pandemią, zwłaszcza w średnim i starszym wieku, jednak udział wzięło ponad 700 odbiorców. Dla osób, które nie mogły wziąć udziału przygotowano nagranie wideo na kanale You Tube

Nagrano i zmontowano film z koncertów zespołów biorących udział w festiwalu, dostępny na kanale You Tube (studio filmowe MoonPhase). Wykonano także 2 filmiki promujące JarmaRock FEST oraz jeden wideo-reportaż z festiwalu.

45. JarmaRock Fest, pomimo pandemii, spotkał się dużym zainteresowaniem widzów, którzy przyjechali z różnych stron Polski, głównie z Pomorza oraz Warmii i Mazur, w tym obecna była delegacja z Województwa Warmińsko-Mazurskiego z wicemarszałkiem Mironem Syczem na czele.

Przedsięwzięcie promowane na portalach trojmiasto.pl, gdansk.pl i Radiu Gdańsk oraz w mediach ukraińskich („Nasze Słowo”, nashapolsha.pl) zainteresowało ukraińską kulturą muzyczną zarówno polskich jak i ukraińskich odbiorców. Pozytywnie wpłynęło na wizerunek Ukraińców w regionie.

4. Projekt „Działalność Ośrodków Kultury Ukraińskiej”

Ośrodki Kultury Ukraińskiej stanowiły bazę całorocznej akcyjnej i cyklicznej działalności Ukraińców w Polsce. Były miejscem organizacji ważnych dla społeczności ukraińskiej przedsięwzięć o charakterze lokalnym, regionalnym oraz online. Realizacja zadania polegała na inicjowaniu i realizacji różnych form całorocznej działalności edukacyjnej, kulturalno-oświatowej, popularyzatorskiej

i popularnonaukowej. Również realizacja zadania polegała na przeprowadzeniu serii cyklicznych warsztatów związanych z kulturą ukraińską.

Również w 2021 r. wpływ na realizację zadania miała pandemia wirusa Covid-19. Struktury ZUwP musiały wykazywać się dużą elastycznością w przeprowadzeniu zaplanowanych wydarzeń tak aby dostosować się do obowiązujących obostrzeń sanitarnych z uwzględnieniem ich lokalnych odmienności.

Działania realizowane były w sferze edukacji, ochrony dziedzictwa kulturowego mniejszości ukraińskiej, promowania i upowszechniania tradycyjnej i współczesnej kultury ukraińskiej, dialogu międzykulturowego oraz wiedzy na temat ważnych historycznych i współczesnych aspektów funkcjonowania mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce.

W naszej ocenie zadanie miało bardzo duży pozytywny wpływ dla zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej ukraińskiej mniejszości narodowej. Miało to miejsce na kilku poziomach:

- poziom organizatora – zadanie było realizowane przez członków mniejszości ukraińskiej;
- poziom odbiorcy – zadanie było skierowane do mniejszości ukraińskiej i dzięki „mniejszościowemu” organizatorowi proponowane formy działalności cieszyły się dużą popularnością w środowisku mniejszości ukraińskiej;
- poziom wykonawcy – głównymi wykonawcami (np. części artystycznej) były osoby wywodzące się z mniejszości ukraińskiej;
- poziom widza spoza mniejszości – zadanie realizowane jest na bardzo dobrym poziomie dzięki czemu popularyzowana jest wiedza ukraińskiej mniejszości narodowej w Polsce;
- poziom dialogu międzypokoleniowego – zadanie jest realizowane przez przedstawicieli różnych pokoleń mniejszości ukraińskiej.

Zadanie „Działalności Ośrodków Kultury Ukraińskiej w 2021 r.” zostało zrealizowane w 5 blokach porządkujących działania.

BLOK nr 1. OŚRODKI OŚRODKOM

W tej części zadania ośrodek przemyski wypracował schemat pracy wzorcowego ośrodka kultury ukraińskiej (OKU). Schemat ten powstał na bazie własnych zasobów oraz w oparciu o doświadczenia specjalistów i działaczy z innych ośrodków, regionów, a także z poza Polski. W Przemyśle wypracowano strategię promocji nowego charakteru działalności OKU, w którym wiodącym elementem będą pełnić cykliczne zajęcia/warsztaty dla mniejszości ukraińskiej z każdego pokolenia.

W Przemyśle w Narodnym Domu (ale też w związku z pandemią w charakterze online) na przestrzeni kilku miesięcy zorganizowano 68 sesji dwugodzinnych warsztatów (tj. 136 godzin). Warsztaty cieszyły się dużym zainteresowaniem, niekiedy musieliśmy odmawiać zgłaszającym chęć udziału ze względu na obostrzenia sanitarne. Większość zajęć wokalnych i instrumentalnych odbywała się w sali teatralnej Narodnego Domu, która ze względu na powierzchnię mogła przyjąć więcej osób. Warsztaty były skierowane w pierwszej kolejności do osób, które się są objęte zadaniem „Chóry i zespoły artystyczne”.

W części warsztatów wokalnych i instrumentalnych w Przemyśle brało udział każdorazowo ponad 20 osób. W drugiej połowie roku warsztaty były realizowane w Krakowie, Mokrem, Sanoku, Koszalinie, Białym Borze i Przemyśle.

W ramach bloku nr 1 odbyły się następujące warsztaty.

1) Cykl warsztatów ukraińskiego śpiewu ludowego (20 sesji po 2 godziny, w terminie 15.03.2021-9.07.2021 r.); każda sesja oprócz nauki śpiewu (nauka melodii, podział melodii na głosy, technika śpiewu) miała część edukacyjną, podczas której prowadząca przedstawiała informację o pieśni (gdzie, w jakich okolicznościach była wykonywana, z jakich zbiorów pochodzi, itp.) – bardzo pozytywnym dodatkowym rezultatem było to, że w efekcie kilkumiesięcznej pracy 4 osoby, które rozpoczęły śpiew tak bardzo rozwinęły swoje umiejętności, że zostały włączone do zespołu

śpiewu archaicznego „Krajka”; pozostałe osoby chcą kontynuować naukę ukraińskich pieśni w 2022 roku.

2) Cykl warsztatów gry na instrumentach ludowych (15 sesji po 2 godziny, w okresie 17.03.2021-15.07.2021 r.): w ramach zajęć odbyły się poznanie i nauka gry na: cymbałach, sopiłce, drumli, tefence. Niezbędny był zakup materiałów na warsztaty tj. drumli, tak aby każdy uczestnik mógł korzystać z jednej (instrument należy przykładać do ust dlatego nie mogło dochodzić do sytuacji w której uczestnicy w razie zajęć korzystają z tego samego instrumentu). Dodatkowo uczestnicy próbowali nauki gry na skrzypcach w manierze ludowej. Zajęcia te miały całkowicie niespodziewany efekt – kilku uczestników warsztatów tak dobrze zaczęło władać instrumentami, że udało się im utworzyć Kapelę ludową im. Ciuryła. Kapela zdążyła już wystąpić razem z zespołem „Krajka” m.in. w Szczecinie, Kalnikowie, Białym Borze, Przemyślu, oraz Warszawie.

3) Cykl warsztatów wyszywania – ukraińskiego haftu tradycyjnego. Odbyło się 12 dwugodzinnych sesji warsztatowych (w terminie 2-30.06.2021 r.) w ramach których uczestnicy poznawali przede wszystkim lokalne ukraińskie wzory (z terenu Podkarpacia). Prowadząca nie tylko pokazywała jak wyszywać, ale opowiadała również rodzajach materiału do wyszywania, o tym jak odczytywać schematy do wyszywania oraz jak tworzyć wzór na papierze i później przenosić go na płótno.

4) Cykl warsztatów pisankarskich – odbyło się 6 sesji warsztatowych po 2 godziny każda. W czasie niektórych sesji było tylu uczestników, że zajęcia były realizowane w dwóch pomieszczeniach jednocześnie. Niezbędny był zakup materiałów na te warsztaty. Dzięki uprzejmości jednej osoby otrzymaliśmy końcówki farb do malowania jaj – były to farby produkcji kanadyjskiej, które nie są dostępne w Europie, a są sprowadzane z Kanady. Warsztaty były ważne również ze względu na to, że wpisywały się w religijny cykl kalendarzowy mniejszości ukraińskiej w Przemyślu – zostały zrealizowane w okresie Wielkiego Postu.

(Dodatkowym efektem warsztatów pisankarskich i wyszywania było to, że pod koniec 2021 r. ich uczestnicy sami zainicjowali zrealizowanie dodatkowych warsztatów i w grudniu 2021 r. w Narodnym Domu odbyły się warsztaty „Rizdwiani hnomy” – czyli tworzenia bożonarodzeniowych krasnoludków z elementami ukraińskiej wyszywanki. Prowadzone zajęcia uruchomiły w społeczności chęć poszukiwania nowych możliwości realizacji warsztatów).

5) Cykl warsztatów męskiego śpiewu obrzędowo-liturgicznego. Odbyło się 15 sesji warsztatowych po 2 godz. (w okresie 18.03.2021-13.12.2021 r. – zawarto dwie umowy). Prowadzone zajęcia zgromadziły członków naszej mniejszości z różnych pokoleń. Dzięki zajęciom uczestnicy mieli możliwość zapoznania się z przemyską tradycją śpiewu liturgicznego, zapisaną m.in. w irmologionach.

W czasie prowadzenia opisanych wyżej warsztatów oraz po ich zakończeniu powstał „pakiet promujący nową formułę działalności OKU” – w języku ukraińskim. Pakiet zawiera kilka komponentów: program koncertowo-wystawowy prezentujący efekty systematycznej pracy, program realizacji warsztatów artystycznych. Do pakietu został dołączony zestaw ponad 50 filmików instruktażowych dot. śpiewu, wyszywania, gry na instrumentach ludowych oraz poznawania i doskonalenia techniki tanecznej. Nagrania zostały udostępnione zainteresowanym oddziałom Związku.

Z filmami mogą zapoznać się osoby zainteresowane, po udzieleniu dostępu przez ZUwP (link do materiałów wygenerowany na potrzeby sprawozdania:

<https://drive.google.com/drive/folders/1b341vRHwr2EoERRAP4etTliRiY5WCyI9?usp=sharing>)

W październiku odbył się wyjazd prezentujący nową formułę działalności OKU do ośrodka kultury ukraińskiej w Białym Borze. Wyjazd trwał 4 dni (15-18.10.2021 r.): po jednym dniu na dojazd i po-

wróć i dwa dni na prezentację pakietu promującego nową formułę działalności OKU. W wyjeździe wzięli udział: zespół tańca ludowego „Arkan”, instruktorzy: tańca, śpiewu ludowego, gry na instrumentach ludowych. W prezentacjach (otwartych lekcjach) wzięli udział m.in. działacze ZUwP z koszalińskiego i pomorskiego oddziału, nauczyciele języka ukraińskiego z punktów nauczania j. ukraińskiego w regionie. Program prezentacji składał się z następujących komponentów: wzorcowe przykłady prowadzenia warsztatów: ukraińskiego tańca ludowego, śpiewu ukraińskiego, gry na instrumentach ludowych, prezentacja filmików powstałych w Przemyślu, rozmowy z działaczami i animatorami ZUwP o projektowaniu i wdrażaniu nowej formuły działalności ZUwP. W warsztatach brali udział również widzowie. W efekcie część z nich zgodziła się wystąpić w czasie koncertu prezentującego efekty pracy – co jest dużą wartością dodaną, a dodatkowo było dużą zachętą do kontynuowania zaproponowanej przez przemyskich gości formuły działalności. Wymienione działania były zrealizowane w dniach 16-17.10.2021 r. Dodatkowo w związku z dużym zainteresowaniem OKU w Białym Borze zajęciami tanecznymi w dniu 15.10.2021 r. odbyły się całodniowe warsztaty taneczne dla dzieci i młodzieży poprowadzone przez członkinię zespołu „Studenty tanciuju”.

W koszalińskim i białoborskim OKU do końca roku zrealizowano cykl warsztatów:

- wyszywania (13 sesji po 2 godz.) i ukraińskiego śpiewu ludowego (7 sesji po 2 godz.) w internacie w Białym Borze w terminie 9.11.2021-19.12.2021;

- śpiewu ukraińskiego w okresie 9.11.2021 r. – 28.12.2021 r. w grupach wiekowych 4-9 lat (16 sesji po 2 godz.), 10-18 lat (6 sesji po 2 godz.), 18+ (8 sesji po 2 godz.) oraz wyszywania (w okresie 12-26 grudnia 2021 r. – 5 sesji po dwie godz.) w Koszalinie. Pierwotnie zakładano 6 sesji wyszywania w Koszalinie, ale w związku z chorobą dziecka instruktorki jedna sesja została odwołana.

W efekcie pracy przygotowano m.in. koszalińską grupę kołędniczą (przede wszystkim osoby dorosłe), która w 2022 roku wystąpiła kilku miejscowościach na terenie oddziału koszalińskiego ZUwP. Dodatkowo zrealizowano jedną próbę dla najmłodszych na scenie teatru koszalińskiego ponieważ dla dzieci ważnym czynnikiem mobilizującym jest możliwość występu na scenie.

W związku z pandemią i obostrzeniami sanitarnymi nie udało się zrealizować większej liczby wyjazdów. Jednak ostatecznie zrealizowano cykliczne warsztaty ukraińskiego tańca ludowego dla dzieci, młodzieży i dorosłych w Krakowie (grudzień 2021 r., –8 sesji po 2 godz.) oraz warsztaty wyszywania w sanockim oddziale ZUwP w ośrodkach w Sanoku i Mokrem (grudzień 2021 r., – 6 sesji po 2 godz.).

BLOK nr 2. PROMOCJA JĘZYKA I LITERATURY

W 2021 roku odbyły się następujące prezentacje:

- 1) 26.02.2021 r. – ZUwP w Krakowie w partnerstwie z innymi organizacjami zrealizować online czytanie bajek autorstwa Łesi Ukrainki – bajki czytali działacze ukraińscy z Krakowa;
- 2) 11.09.2021 r. – spotkanie autorskie z prof. Jarosławem Syrnykiem (prowadzenie prof. Jan Pisuliński) wokół jego książek „Trójkąta bieszczadzkiego. Tysiąc dni i tysiąc nocy anarchii w powiecie leskim 1944-1947” oraz „Przemoc i chaos. Powiat sanocki i okolice: sierpień 1944 – lipiec 1947. Analiza antropologiczno-historyczna” w Narodnym Domu w Przemyślu
- 3) 25.09.2021 r. – prezentacja przewodnika turystycznego po powiecie sanockim „Стежками предків – Сяніцький повіт” i spotkanie z autorami (Roman Strechaluk, Chrystyna Dubnytska, Taras Rad, Olha Swidzyska) w ośrodku kultury ukraińskiej w Mokrem;
- 4) 25.09.2021 r. – prezentacja przewodnika turystycznego po powiecie sanockim „Стежками предків – Сяніцький повіт” i spotkanie z autorami (Roman Strechaluk, Chrystyna Dubnytska, Taras Rad, Olha Swidzyska) w ośrodku kultury ukraińskiej w Sanoku;
- 5) 26.09.2021 r. – prezentacja przewodnika turystycznego po powiecie sanockim „Стежками предків – Сяніцький повіт” i spotkanie z autorami (Roman Strechaluk, Chrystyna Dubnytska, Taras Rad, Olha Swidzyska) w Narodnym Domu w Przemyślu;
- 6) 27.09.2021 r. – prezentacja przewodnika turystycznego po powiecie sanockim „Стежками предків – Сяніцький повіт” w ośrodku kultury ukraińskiej w Kalnikowie (prowadzenie –

przewodniczący oddziału ZUwP w Przemyśle);

- 7) 17.10.2021 r. – prezentacja albumu „Cerkwie w Polsce południowo-wschodniej” i spotkanie autorami (Kamil Paluszek i Jarosław Giemza) w Narodnym Domu w Przemyśle;
- 8) 19.11.2021 r. – prezentacja książki o przemyskiej poetce Ulanie Krawczyńce „Przemyska jesień życia (1920-1947) Ulany Krawczyńce” i spotkanie z autorką dr Rusłaną Kramar w Narodnym Domu w Przemyśle (z transmisją na żywo <https://www.facebook.com/narodnyj.dim/videos/635673857451648>);
- 9) 19.11.2021 r. – prezentacja książki o ukraińskim śpiewie liturgicznym „Церковний спів Галичини австрійської доби у критиці, персоналіях і нотних джерелах” i spotkania za pośrednictwem platformy zoom z autorem prof. Jurijem Jasinowskim (z transmisją na żywo <https://www.facebook.com/narodnyj.dim/videos/635673857451648>);
- 10) 19.11.2021 r. – prezentacji dwóch powyższych pozycji towarzyszyło krótkie spotkanie informacyjne na temat książek wydawanych przez warszawskie wydawnictwo Ojców Bazylianów „Bazyliada” – w szczególności serii „Bazylikańskie Studia Historyczne” – w spotkaniu wziął udział dyrektor wydawnictwa ojciec Igor Harasim, OSBM;
- 11) 5.12.2021 r. w Warszawie w Klubie Akwarium ZUwP współtworzył wydarzenie w ramach którego prezentowano dwie książki: „Незабутній” oraz „O!Ukraina” Weroniki Marcuk.
- 12) 12.09.2021 r. w siedzibie ZUwP w Gdańsku odbyła się prezentacja literatury ukraińskiej wydanej w latach 2020-2021. Książki (m.in. „Соловецький етап”, „Апокриф”, „Шевченко. Сучасна біографія”) prezentowała dr Marta Kowal.

Odbył się również drugi komponent bloku nr 2 promującego i zachęcającego dzieci i młodzież do nauczania i doskonalenia języka ukraińskiego i poznawania własnego dziedzictwa. Zostały zrealizowane:

- 1) Konkurs recytatorski „Poeci Ukrainy” (grudzień 2021 r.) w formule online – udział w wydarzeniu wzięło 31 osób z mniejszości ukraińskiej (działanie było współkoordynowane przez elbląskie struktury ZUwP; uczestnicy otrzymali dyplomy i nagrody za udział w konkursie);
- 2) W Przemyśle (grudzień 2021 r.) odbył się konkurs rysunku „Narodnyj dim w mojej ujęci” (20 uczestników) – każdy uczestnik otrzymał puzzle wykonane ze zdjęcia „Narodnego Domu” a autor najładniejszej pracy został nagrodzony dodatkową nagrodą.
- 3) Ponadto, w maju z okazji Dnia Wyszywanki, przemyskie struktury ZUwP zrealizowały konkurs online na najładniejsze zdjęcie w wyszywance, w którym wzięło udział kilkadziesiąt osób publikujących zdjęcie w wyszywance; każdy uczestnik otrzymał magnes ceramiczny z logotypem Narodnego Domu (w całości sfinansowane ze środków własnych).
- 4) Również struktury ZUwP w Bartoszycach współtworzyły XII edycję przeglądu grup teatralnych „Я і малий театр”, w których wystąpili uczniowie języka ukraińskiego z woj. warmińsko-mazurskiego.

BLOK nr 3. WYDARZENIA CYKLICZNE

Tradycyjnie odbyły się wydarzenia cykliczne, które są bardzo ważne dla zachowania tożsamości mniejszości ukraińskiej w Polsce. Obyły się w różnych regionach, ich wspólną cechą jest duże zaangażowanie ukraińskiej społeczności lokalnej i współpraca między różnymi pokoleniami Ukraińców z Polski. W celu promocji wydarzeń niezbędne było przygotowanie plakatów, ulotek promocyjnych. Konieczny był wynajem sprzętu, pomieszczeń transport wykonawców, kwiaty, noclegi, wyżywienie dla artystów. Wydarzenia były prowadzone przez konferansjerów co podnosi jakość inicjatyw i porządkuje ich przebieg. Odbyły się opisanej niżej wydarzenia.

- 1) 21.08.2021 r. odbyły się X Barwy Kultury Ukraińskiej w Baniach Mazurskich – był to koncert plenerowy, w którym wystąpiły następujące zespoły prezentujące repertuar ukraiński: Zespół Pieśni i Tańca „Olszany”, zespół rockowo-folkowy „The Ukrainian Folk” z Olsztyna, zespół wokalny „Żurawka” z Górowa Iławeckiego, zespół wokalny „Werwoczki” z Orli, Zespół Młodzieżowy – „Na-

dija” z Bań Mazurskich, Chór Cerkiewny „Kryłos” z Bań Mazurskich, zespół wokalny „Akwarel” z Krukłanek, Igor Gajdasz z zespołem wokально-instrumentalnym „Druzi” z Węgorzewa, i wokalista Artur Mychajłow”. Wydarzenie bardzo udanie promuje regionalny ruch artystyczny mniejszości ukraińskiej. Wydarzenie poprzedziły warsztaty kulinarne z degustacją kuchni ukraińskiej oraz warsztaty muzyczne. Inicjatywa była współtworzona przez samorząd lokalny i partnerów.
<https://goldap.org.pl/2021/08/banie-mazurskie-zapraszaja-na-x-barwy-kultury-ukrainskiej/>
<https://powiatgoldap.pl/jubileuszowe-x-barwy-kultury-ukrainskiej/>

2) 12.09.2021 r. w Legnicy odbyły się tradycyjne już XVI „Ukraińskie Klimaty” w Legnicy – wydarzenie trwało jeden dzień; wystąpiły zespoły prezentujące kulturę ukraińską: zespół folkowe wokально-instrumentalne: „Fajna Ferajna” z Wiechlic, „Hudacy” z Czeremska, „Hoverla” z Wrocławia, oraz uczniowie ZSO nr 4 z ukraińskim językiem nauczania w Legnicy (m.in. zespół wykonujący ukraińskie tańce ludowe). Było to ważne wydarzenie organizowane przez społeczność ukraińską w szczególności przez młode pokolenie i łączące lokalną mniejszość ukraińską. Jednocześnie wydarzenie wzmacnia pozytywny wizerunek mniejszości ukraińskiej w regionie.

<https://e-legnickie.pl/kultura-i-rozrywka-z-regionu/legnica/34704-ukrainskie-klimaty-4>

<https://tulegnica.pl/artukul/ukrainskie-klimaty-w/1215632>

3) 4.09.2021 r. – odbyła się XXVI Inauguracja Sezonu Kulturalnego Ukraińców Warmii i Mazur w Srokowie. Wydarzenie trwało jeden dzień, wystąpiły zespoły prezentujące repertuar ukraiński: Brygada Koncertowa Orkiestry Akademii Wojskowej Odessy, zespół „Druzi” z Węgorzewa, oraz zespół „Żurawka” z Górowa Iławeckiego. To wydarzenie podobnie jak „Ukraińskie Klimaty” w Legnicy promuje ukraiński ruch artystyczny z Polski (zarówno profesjonalny jak i zawodowy). Wydarzenie było współtworzone władze samorządowe.

<https://srokowo.warmia.mazury.pl/kultura/aktualnosci123/2268-inauguracja-roku-kulturalnego-ukraincow-warmii-za-nami>

<https://gazetaolsztynska.pl/ketrzyn/762339,Ukraincy-rozpoczeli-kulturalny-rok.html>

4) 21.08.2021 r. – odbyły się „XVI Spotkania Kultur” na rynku w Koszalinie. Było to jednodniowe miejskie przedsięwzięcie kulturalne promujące mniejszości narodowe z regionu, w szczególności mniejszość ukraińską. Dzięki otwartej formule służyło ono umacnianiu tożsamości mniejszości ukraińskiej i innych społeczności mniejszościowych oraz budowaniu w przestrzeni miejskiej dialogu środowisk mniejszości ze społecznością większościową. W ramach wydarzenia wystąpił m.in. zespół wykonujący repertuar ukraiński czyli zespół wokально-instrumentalny „Harazd” z Gdańska, krótki program artystyczny zaprezentowały również dzieci z punktu nauczania języka ukraińskiego w Koszalinie – „Perwocwit” oraz chór „Majsternia Pismi” z Koszalina. Przygotowane zostały m.in. dwie wystawy o tematyce ukraińskiej: wystawa ukraińskich strojów ludowych i rękodzieła ludowego. Całość bardzo umacnia poczucie przynależności do mniejszości ukraińskiej jako kreującej duże wydarzenia kulturalne w przestrzeni miejskiej. Fragmenty koncertu udostępniono na portalu youtube.com <https://www.youtube.com/watch?v=ZKx7nDA44zo>

<https://koszalininfo.pl/xvi-spotkanie-kultur-w-koszalinie/>

5) 3.07.2021 r. – odbyły się „Etno Spotkania w Krukłankach”. Wydarzenie trwało jeden dzień i miało charakter koncertu plenerowego. Nawiązywało do tradycji ukraińskiej związanej z Nocą kupalską, młodzież z ZPiT „Ranok” przygotowała i wykonała tradycyjny ukraiński obrzęd kupalski, stąd też tegoroczna edycja przedsięwzięcia nosiła nazwę „Etno-Wędrówka – Magiczna Noc Kupały”. Jest to ważne wydarzenie również ze względu na to, że odbywa się na terenie odległym od dużych obszarów miejskich – dzięki temu mniejszość ukraińska zamieszkująca te tereny ma możliwość skorzystania z oferty kulturalnej mniejszości ukraińskiej i dla mniejszości ukraińskiej. W czasie koncertu wystąpiły zespoły prezentujące repertuar ukraiński (wokalny, instrumentalny i taneczny), m.in.: „Akwarel” (Krukłanki), „Werwoczki” (Orla), „Żurawka” (Górowo Iławeckie), „Ranok” (Bielsk Podlaski), „Kormoran” z Bań Mazurskich.

<https://www.gizycko.info/noc-kupaly-w-krukłankach-zdjecia-wideo/>

<https://www.radio.bialystok.pl/dumka/index/id/201891>

- 6) W Szczecinie został zrealizowany interesujący interdyscyplinarny projekt „30 lat ZUwP – spotkanie z nową rzeczywistością”. Zadanie składało się z następujących komponentów:
- a) „XXIV Dni Kultury Ukraińskiej w Szczecinie” czyli bardzo ważne dla mniejszości ukraińskiej wydarzenie kulturalne łączące różne formy wyrazu. Wydarzenie trwało 2 dni i zostało zrealizowane w miejscowej cerkwi greckokatolickiej oraz na Dziedzińcu Zamku Książąt Pomorskich. W ramach wydarzenia repertuar ukraiński zaprezentowały m.in.: Zespół śpiewu ukraińskiego „Krajka” i kapela instrumentów ludowych im. Ciuryła z Przemyśla, bandurzystki: Marhareta Storonianska i Zoriana Grzybowska, formacja śpiewu klasycznego: Tatiana, Wiaczesław i Rusłan Bilczak z Ołeksandrem Worobjowem, Lwowskie Trio Fortepianowe. Wydarzeniu towarzyszyła wystawa fotografii Andrija Dubczaka pt. „Zamrożone. Życie dzieci na linii frontu”
<https://www.wzp.pl/biuro-prasowe/biuro-prasowe/aktualnosci/bogactwo-kulturowe-pomorza-zachodniego-xxiv-dni-kultury-ukrainskiej>
<https://gs24.pl/xxiv-dni-kultury-ukrainskiej-w-szczecinie-koncerty-na-zamku-ksiazat-pomorskich/ar/c1-15766584>
- b) 19.06.2021 r. na terenie ośrodka ZUwP w Szczecinie odbyły się warsztaty, zabawy i gry animacyjne dla dzieci i młodzieży. Najmłodsi członkowie społeczności ukraińskiej Szczecina mieli możliwość nauki rysunku, garncarstwa,
- c) 22.10.2021 r. w ramach wykładów Uniwersytetu Otwartego „Na styku kultur”, odbyła się m.in. prezentacja wystawy fotograficznej poświęconej 30-leciu działalności ZUwP w Szczecinie i na Pomorzu Zachodnim oraz panel dyskusyjny o jubileuszu ZUwP, w którym wzięli udział m.in. prof. Igor Hałagida, prof. Jarosław Syrnok, prof. Anita Adamczyk.
<https://prk24.pl/56830954/ukraincy>
- 7) 2-3.10.2021 r. – odbyły się tradycyjne „Koncerty muzyki cerkiewnej”, które są renomowanym przedsięwzięciem ukazującym i umacniającym tożsamość mniejszości ukraińskiej w Polsce poprzez muzykę sakralną. Wydarzenie ponadto bardzo pozytywnie wpływa na podnoszenie poziomu artystycznego wykonawców z ukraińskiej mniejszości narodowej oraz poszerzeniu repertuaru chórów wywodzących się z naszej społeczności. Jest to też znakomita okazja do popularyzowania ukraińskiej muzyki sakralnej w środowisku mniejszości ukraińskiej nie tylko. Jest to bardzo duże wyzwanie logistyczne, które angażuje wielu członków ukraińskiej mniejszości w regionie. Program wydarzenia składał się z następujących wydarzeń:
- koncert w cerkwi greckokatolickiej w Węgorzewie: wystąpiły chóry: „COMMENDO” - młodzieżowy chór parafii Zaśnięcia Najświętszej Bogurodzicy o. Bazylianów – Warszawa, „Sursum Corda” - chór parafii p.w. NMP w Żabinie, Chór Soboru Opieki Matki Boskiej Prawosławnej Cerkwi Ukrainy-Dubno (Ukraina), „Horycwit” – Chóru Wykładowców Szkoły Sztuk Pięknych w Obroszynie (Ukraina);
 - koncert w cerkwi greckokatolickiej w Baniach Mazurskich, w wykonaniu Chóru Wykładowców Szkoły Sztuk Pięknych w Obroszynie „Horycwit”;
 - koncert w Giżycku w cerkwi greckokatolickiej, w wykonaniu Chór Soboru Opieki Matki Boskiej Prawosławnej Cerkwi Ukrainy z Dubna;
 - koncert w Kruklankach w cerkwi greckokatolickiej w wykonaniu „COMMENDO” - młodzieżowego chóru parafii Zaśnięcia Najświętszej Bogurodzicy oo. Bazylianów w Warszawie;
 - koncert w Węgorzewie w cerkwi greckokatolickiej w wykonaniu „Akwareli” z Kruklanek;
 - koncert w Wilkasach w kościele rzymskokatolickim w wykonaniu chórów: „Kamerton” z Giżycka, „Kryłos” z Bań Mazurskich i Chóru Soboru Opieki Matki Boskiej Prawosławnej Cerkwi Ukrainy w Dubnie;
 - koncert w Wydminach w cerkwi greckokatolickiej w wykonaniu chórów „Kamerton” z Giżycka i „Kryłos” z Bań Mazurskich;
 - koncert galowy w Giżycku w kościele rzymskokatolickim p.w. św. Kazimierza Królewicza w wykonaniu chórów „Akwareli”, „Kryłos”, „Sursum Corda”, „Kamerton”, „Commendo”, „Moderato”, Chór Soboru Opieki Matki Boskiej Prawosławnej Cerkwi Ukrainy z Dubna, Chóru Wykładowców Szkoły Sztuk Pięknych w Obroszynie „Horycwit”.

https://wegorzewo.pl/wiadomosci/1/wiadomosc/199308/xx_miedzynarodowe_koncerty_muzyki_cerkiewnej_2021

<https://gizycko.pl/fotorelacja-miedzynarodowe-koncerty-muzyki-cerkiewnej-2021/>

<https://gizycko360.pl/20211005434157/powiat-gizycko-xx-miedzynarodowe-koncerty-muzyki-cerkiewnej1633457765>

8) 13-14.11.2021 r. – „Dni teatru ukraińskiego” w Olsztynie – bardzo ważne cykliczne wydarzenie (odbywa się co dwa lata) mniejszości ukraińskiej Warmii i Mazur, które odbyło się w Teatrze im. Stefana Jaracza w Olsztynie. Wydarzeniu towarzyszyła ogólnodostępna ekspozycja literatury ukraińskiej. Publiczność mogła obejrzeć spektakle w języku ukraińskim: „Ziemia” Olgi Kobyłańskiej w reżyserii Dmytro Czyboraka, „Ratunku, żenią mnie” Franca Krotza w reżyserii Oleha Mosiejczuka i „100 tysięcy” Iwana Karpenki-Karego w reżyserii Dmytro Czyboraka w wykonaniu Obwodowego Teatru Dramatycznego im. Iwana Ozarkiewicza w Kołomyi. Dodatkowo zaprezentowano wystawę „Wojnopokój” Oleksandra Charwata przedstawiającą portrety żołnierzy z frontu we wschodniej Ukrainie.

<https://glosmazur24.pl/olsztyn/xiii-ogolnopolskie-dni-teatru-ukrainskiego-zdjecia/>

9) 27.08.2021 r. w Asunach odbył się „Festiwal Ludowy” w Asunach. Wydarzenie trwało jeden dzień i było bardzo ważnym przedsięwzięciem dla społeczności ukraińskiej regionu kształtującym pozytywny wizerunek mniejszości ukraińskiej w regionie. Podczas wydarzenia wystąpili: zespół folk-rockowy The Ukrainian Folk z Górowa Ił., grupa wokalo-instrumentalna „Wszystko” ze Lwowa, zespół wokalny „Żurawka” z Górowa Iławckiego.

<https://radioolsztyn.pl/w-asunach-beda-swietowac-30-lecie-niepodleglosci-ukrainy/01589121>

10) W Szczecinie zrealizowano projekt „Depozyty pamięci 3.0.”. W rezultacie projektu podjęto się zadania dokumentacji życia mniejszości ukraińskiej w różnych obszarach. To ważna inicjatywa ukazująca ciągłość działania zmiany pokoleniowej w środowisku mniejszości ukraińskiej. W ramach projektu zdigitalizowano materiały źródłowe przedstawiające działalności mniejszości ukraińskiej na Pomorzu Zachodnim w latach 1956-1980. Ze środków dotacji samorządowej zakupiono sprzęt do wykonania skanów. Łącznie zeskanowano ponad 13 tys. stron dokumentów. Jest to cenny zasób dostępny nie tylko dla mniejszości, ale również dla badaczy losów mniejszości ukraińskiej w Polsce i relacji polsko-ukraińskich.

11) Na przełomie listopada i grudnia zrealizowano „Przegląd Kina Ukraińskiego” w Koszalinie. W związku z dużym zainteresowaniem społeczność ukraińska mogła obejrzeć film ukraiński nie tylko w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej, ale również w Regionalnym Centrum Kultury w Kołobrzegu i kinie „Wolność” Szczecinku. Zaprezentowano filmy ukraińskojęzyczne: „Iwan Syła”, „Dzidzio. Kontrabas” i „Gniazdo Turkawki” oraz film z tłumaczeniem na język polski „U311 Czerkasy”. W wydarzeniu wziął udział jeden z reżyserów Tymur Jaszczenko i odbyły się spotkania gościa specjalnego z publicznością. Pokazy filmów trwały łącznie 8 dni.

<https://szczecin.tvp.pl/57153086/przeglad-kina-ukrainskiego-w-koszalinie>

https://i-kolobrzeg.pl/wydarzenie-667-iv-przeglad_kina_ukrainskiego_2021-szczegoly-35513.html

<https://szczecinek.naszemiasto.pl/przeglad-filmow-ukrainskich-w-szczecineckim-kinie-wolnosc/ar/c1-8567339>

<https://prk24.pl/57009828/iv-przeglad-kina-ukrainskiego-2021-koszalin-kolobrzeg-szczecinek>

12) 19.11.2021 r. w Stargardzie odbyło się wydarzenie kulturalne „Ukraińska Kultura w Stargardzie”. Ze względów epidemicznych wydarzenie miało ograniczony charakter. W miejscowej szkole muzycznej z koncertem ukraińskich pieśni ludowych wystąpiła wokalistka i gitarzystka Hanna Tiekucheva. Koncert miał też akcent martyrologiczny. Artystka zaśpiewała pieśni poświęcone Ofiarom Wielkiego Głodu. Również w Stargardzie odbył się „Piknik ukraiński” w ramach którego uczniowie z punktu nauczania języka ukraińskiego wzięli udział w warsztatach i grach edukacyjnych. Wcześniej w ramach wydarzenia odbyły się warsztaty plastyczne dla dzieci i młodzieży (26 czerwca) oraz koncert z okazji Dnia Niepodległości Ukrainy w dniu 28 sierpnia.

<https://www.facebook.com/ZUwPzst/posts/3183839605182635>

13) 4-6.11.2021 r. w Przemyśle w Narodnym Domu odbyła się piąta edycja Objazdowego Festiwalu Filmowego WATCH DOCS Prawa Człowieka w Filmie. Wydarzenie trwało trzy dni, pokazano 17 filmów, odbyły się dwa spotkania online poświęcone praworządności oraz kryzysowi na granicy polsko-białoruskiej wywołanemu przez reżim białoruski.

<https://przemysl.pl/62832/zaproszenie-na-objazdowy-festiwal-filmowy-watch-docs-prawa-czlowieka-w-filmie-w-przemyslu.html?searchKey=watch%20docs>

14) 5.06.2021 r. w Kętrzynie odbył się XXXIV koncert „Z malowanej skrzyni”. Wydarzenie odbyło się miejscowym amfiteatrze i było transmitowane na żywo. Na scenie wystąpili: Zespół Ukraińskiego Tańca Ludowego „Czeremosz” z Węgorzewa, zespół wokalnoinstrumentalny „Harazd” z Gdańska oraz zespół „Słowińska dusza”, który wykonuje repertuar ukraiński, zespół wokalny „Żurawka” z Górowa Iławeckiego. To ważne wydarzenie promujące ukraińską kulturę i łączące mniejszość ukraińską w regionie.

https://www.youtube.com/watch?v=WATMnK_jONA&t=1782s

BLOK nr 4. ROCZNICE

Ten blok był poświęcony zorganizowaniu w 2021 roku ważnych dla społeczności ukraińskiej w Polsce rocznicowych i okolicznościowych przedsięwzięć. W ramach tej części zadania zorganizowano szereg różnorodnych wydarzeń ważnych dla zachowania i rozwoju tożsamości mniejszości ukraińskiej w Polsce. W celu promocji wydarzeń niezbędne było przygotowanie plakatów, ulotek promocyjnych. Konieczny był wynajem sprzętu, pomieszczeń transport wykonawców, kwiaty, noclegi, wyżywienie dla artystów. Wydarzenia były prowadzone przez konferansjerów co podnosi jakość inicjatyw i porządkuje ich przebieg.

Rocznice urodzin Tarasa Szewczenki

Zaliczane do najważniejszych dla naszej mniejszości inicjatyw związanych z promocją wiedzy i twórczości wieszczki ukraińskiego Tarasa Szewczenki. Jest to stały element obecny w życiu naszej mniejszości, promujący jednocześnie język ukraiński, poznawanie historii literatury ukraińskiej. W związku z pandemią i ograniczeniami sanitarnymi rocznicowe uroczystości odbywały się późniejszych terminach.

W tej części odbyły się m.in.:

1) 8.06.2021 r. W Narodnym Domu w Przemyśle odbyła się prezentacja przygotowana przez nauczycielkę języka ukraińskiego Urszulę Bodnar „Przemysł i Taras Szewczenko”. To wyjątkowa multimedialna i wielowątkowa prezentacja pokazująca jak ważna dla tożsamości przemyskich Ukraińców była i jest postać T. Szewczenki. To też bardzo ciekawy materiał edukacyjny na lekcje języka ukraińskiego w Polsce. Wydarzenie oprócz słuchaczy w sali teatralnej zgromadziło również słuchaczy na zoom.

<https://view.genial.ly/604c7f7c75d4ff0d8c068f08/presentation-shevchenko-i-peremysl-narodnyj-dim>

<https://www.facebook.com/events/4491711130848309>

2) 6.06.2021 r. w Olsztynie podczas koncertu szewczenkowskiego w pomieszczeniach parafii greckokatolickiej odbyła się prelekcja Jarosławy Chrunik z prezentacją multimedialną o związkach T. Szewczenki z Polakami;

<https://nasze-slowo.pl/news/regionalnyj-shevchenkivskyj-koncert-u-olshtyni/>

<https://www.youtube.com/watch?v=xZgluHyMNrc>

3) W ramach „Tygodnia z Szewczenką” zrealizowanego przez ZUwP w Krakowie mniejszość ukraińska w Polsce miała możliwość posłuchać dwa wykłady nagrane i udostępnione w Internecie związane z wieszczem:

- dr Bożeny Zinkewicz-Tomanek o listach Szewczenki

<https://www.youtube.com/watch?v=08qNc69wL2Y>

- Bogdana Ziatyka z lwowskiej ASP o malarstwie Szewczenki

<https://www.youtube.com/watch?v=J8EmGT7S49M&t=2s>

4) Krakowskie struktury ZUwP w związku z pandemią we współpracy z zespołem „Krajka” zrealizowały uroczystości szewczenkowskie „Tydzień z Szewczenką polegający na nagraniu kilku pieśni, na słowa wierszy Szewczenki, do których ułożono muzykę. Pieśni zostały profesjonalnie nagrane w skansenie w Zyndranowej i były publikowane na kanale ZUwP Kraków - każdego dnia inny film. <https://www.youtube.com/watch?v=08qNc69wL2Y>

<https://nasze-slowo.pl/47091-2/>

5) 22.05.2021 – w pomieszczeniach cerkiewnych w Kętrzynie odbył się koncert szewczenkowski (z transmisją na żywo <https://www.youtube.com/watch?v=KQ7j4mSBWNw>), w ramach którego wystąpili zespół „Lisowa pisnia” z Bartoszyca, lirnik Serhij Petryczenko, młodzież z mniejszości ukraińskiej z Kętrzyna. Dodatkowo prelekcję o poecie wygłosił przewodniczący olsztyńskiego oddziału ZUwP Stefan Migus.

6) 6.06.2021 w Olsztynie w sali parafii greckokatolickiej odbył się koncert szewczenkowski, który był transmitowany również online. W programie koncertu oprócz wspomnianych wyżej prelekcji był również występ: zespołu „Lisowa pisnia” z Bartoszyca, „Suzirjaczko” z Olsztyna, grupa młodzieży ukraińskiej z Olsztyna, oraz lirnik Serhij Petryczenko.

7) Oddział Sanocki ZUwP w warunkach pandemii przygotował szewczenkowskie obchody online – dwie poetycko-wokalne kompozycje w wykonaniu dorosłych członków społeczności ukraińskiej. Część występu została zilustrowana rysunkami dzieci z mniejszości na poświęcone T. Szewczenko. Materiał częściowo został nagrany w siedzibie ZUwP w Mokrem, a częściowo w plenerze na jednej z gór wsi Mokre.

<https://www.youtube.com/watch?v=moRv9sGGWWQ>

<https://www.facebook.com/Oslawiany/videos/4082242508527612/>

30. rocznica odzyskania niepodległości przez Ukrainę

W tej części zadania odbyło się wiele wydarzeń organizowanych przez Związek Ukraińców w Polsce samodzielnie lub w partnerstwie na terenie całego kraju. To bardzo ważna część służąca zachowaniu ukraińskiej tożsamości mniejszościowej w Polsce. Przedstawiamy listę największych wydarzeń zorganizowanych w ramach tej rocznicy.

1) 29.08.2021 r. w Szczecinie na Zamku Książąt Pomorskich odbył się koncert folklorystycznego Akademickiego Zespołu Pieśni i Tańca „Kozacy Podola” z Chmielnickiego; wydarzeniu towarzyszyła wystawa fotografii Andrija Dubczaka pt. „Zamrożone. Życie dzieci na linii frontu”. Wystawa była również wystawiona w Wałczu.

2) W dniach 21-22.08.2021 r. cerkwiach w Ornece, Elblągu i Pastęku zorganizowano okolicznościowe koncerty chóru „Z Ukrainą w sercu” z Warszawy.

3) 22.08.2021 r. W Koszalinie na terenie parafii greckokatolickiej odbył się koncert, w ramach którego wystąpili zespół taneczny „Studenty tanciuju”, dzieci z punktu nauczania języka ukraińskiego, chór „Majsternia Pismi” z Koszalina, zespół wokально-instrumentalny „Harazd” z Gdańska. Odbyła się parada wyszywanek oraz gry i zabawy dla dzieci oraz piknik integracyjny dla społeczności ukraińskiej. Wydarzenie organizowane było we współpracy ze Stowarzyszeniem Majsternia.

4) 29.08.2021 r. w Warszawie w „Centrum Sztuki Fort Sokolnickiego” (Park im. Żeromskiego) odbyło się kilkugodzinne wydarzenie „Święto Ukrainy – 30 lat Niepodległości” w ramach którego wystąpili: Chór Męski „Żurawli”, duet poezji śpiewanej „Hala i Lesia Telniuk” z Kijowa, i ukraińsko-polska formacja wokально-instrumentalna „Lesia & Tom Horn”. W ramach wydarzenia odbył się pokaz ukraińskich filmów krótkometrażowych, wystawa fotograficzna o Ukrainie, oraz zabawy edukacyjne i warsztaty dla dzieci. Wydarzenie organizowane było m.in. we współpracy z Dzielnicą Żoliborz.

<https://ukraincy.org.pl/swieto-ukrainy-w-warszawie/?fbclid=IwAR13->

[loOKue8wAQJo1QzO9hW9n9iAJ44TY2bVWRjwgl-TVG_066vImIH6Lw](https://ukraincy.org.pl/swieto-ukrainy-w-warszawie/?fbclid=IwAR13-loOKue8wAQJo1QzO9hW9n9iAJ44TY2bVWRjwgl-TVG_066vImIH6Lw)

Obchodom towarzyszyła debata „Ukraina i jej społeczeństwo – trzy dekady niepodległości” z udziałem Jana Krzysztofa Bieleckiego, Oli Hnatiuk i Josyfa Ziselsa. Spotkanie (tłumaczone na żywo) moderował Adam Balcer.

<https://www.youtube.com/watch?v=NXiuQRhkZII>

- 5) 1.09.2021 r. w Przemyślu w Narodnym Domu odbył się koncert poświęcony 30. leciu Niepodległości Ukrainy. Na koncercie wystąpił legendarny duet ukraińskiej poezji śpiewanej z Kijowa „Siostry Telniuk”. Koncert był przeglądem ukraińskiej poezji do której artystki stworzyły muzykę. Artystki do koncertu wplotły opowieść o współczesnej Ukrainie, rosyjskiej agresji, refleksji na temat Niepodległości. Również po koncercie w sali teatralnej artystki spotkały się z publicznością i rozmawiały o swojej drodze jako ukraińskich śpiewaczek do Niepodległości. Była to bardzo ciekawa opowieść o trwaniu ukraińskiej pieśni w zrusyfikowanym Kijowie końca lat 90. XX wieku.
- 6) 14.10.2021 r. w Wałczu odbyło się spotkanie mniejszości ukraińskiej wokół 30. rocznicy niepodległości Ukrainy. Spotkaniu towarzyszył pokaz filmów „Rewolucja na hraniti”, „Orange Chronicle” oraz dostępnych na youtube.com filmów dokumentalnych o Rewolucji Godności. Było to spotkanie poświęcone drodze Ukrainy do Niepodległości.
- 7) ZUwP w Krakowie i Przemyślu z okazji Niepodległości Ukrainy przygotowały w Narodnym Domu w Przemyślu filmik edukacyjny o ukraińskich wyszywankach, który jest znakomitym materiałem pokazującym ukraińskie tradycyjne stroje, w tym stroje ukraińskiej mniejszości narodowej w Polsce.
<https://www.youtube.com/watch?v=vKkhIYUnENI&t=5s>
- 8) 24.08.2021 r. w wielu miejscowościach w Polsce odbyły się nabożeństwa „Mołebień” lub liturgie w intencji Ukrainy (m.in. w Przemyślu na Ukraińskim Cmentarzu Wojennym z udziałem konsula honorowego Ukrainy w Przemyślu; w Gdańsku na skwerze Chrztu Rusi Ukrainy z udziałem konsula Ukrainy w Gdańsku i prezydent Gdańska oraz koncertem pieśni oraz recytowaniem poezji ukraińskiej w wykonaniu członków mniejszości ukraińskiej z Gdańska).
- 9) We wrześniu 2021 r. w Przemyślu odbyło się spotkanie dla uczniów Szkoły im. M. Szaszkiewicza dot. Niepodległości Ukrainy. W spotkaniu wzięli udział byli i obecni pracownicy szkoły, którzy brali udział w trzech ukraińskich niepodległościowych rewolucjach: Rewolucja na Granicy, Pomarańczowej Rewolucji oraz Rewolucji Godności.
- 10) W dniach 20-25.08.2021 r. ZUwP w Krakowie współtworzył „Art Picnic” – kilkudniowe wydarzenie poświęcone 30. Rocznicy Niepodległości Ukrainy. W ramach wydarzenia odbyło się wiele różnorodnych przedsięwzięć artystyczno-edukacyjnych, m.in.: koncert zespołu pisarza ukraińskiego „Serhij Żadan i Sobaki”, wystawa ilustracji do książek ukraińskich, warsztaty literackie ukraińską pisarką Iryną Karpą, spotkanie z pisarzem Serhijem Żadanem poświęcone Niepodległości Ukrainy i literaturze, degustacja kuchni ukraińskiej, wystawa wycinanek Darii Aloszkinej, pokaz filmu „Toloka”, koncert artystów ukraińskich: zespołu folk-electro „Hylla”, lirnika Hordija Starucha, wokalistki Solomiji Czubaj, zespołu „Mavka”, bandurzystki Zoriany Grzybowskiej, prezentacja książki „Dyskordia” Ostapa Ukraińca.
- 11) 8.11.2021 r. – w ramach obchodów rocznicy Niepodległości w Przemyślu w Narodnym Domu odbył się wieczór kobzarski udziałem wybitnego bandurzysty Tarasa Kompaniczenki.
- 12) 21.11.2021 r. w ośrodku ZUwP w Mokrem, z okazji Dnia Niepodległości Ukrainy odbył się wieczór pieśni ukraińskiej tworzonej przez zespół „Ośławiany”. Niestety w związku z pandemią koncert odbył się z małą liczbą publiczności.

Kolejna część tego bloku to wiele działań zrealizowanych z okazji rocznic urodzin i śmierci ważnych postaci z dziedziny kultury, oświaty, rocznicy Wielkiego Głodu w Ukrainie 1932/33 r. To również uroczystości w miejscu dawnego komunistycznego Centralnego Obozu Pracy Jaworzno i spotkania w miejscach internowania i spoczynku żołnierzy wojsk atamana Semena Petlury – sojuszników Polski w wojnie z bolszewikami. To również ważne uroczystości religijne i spotkania w miejscach związanych z historią Ukraińców z Polski. Ważną częścią tego bloku są spotkania społeczności ukraińskiej na wspólnym kołędowaniu, przygotowywanie występów grup kołędniczych. W związku z pandemią odbyły się one tylko w formule online.

Wszystkie te przedsięwzięcia mają bardzo duży walor edukacyjny, służący promowaniu wiedzy o ważnych dla tożsamości Ukraińców z Polski wydarzeniach z powojennej historii oraz utrwalaniu więzi międzypokoleniowych. Bardzo ważnym elementem jest też spotkanie w tych miejscach członków naszej mniejszości z różnych regionów Polski oraz miejsce kontakty władzami rządowymi i samorządowymi Polski i Ukrainy. Cała dana część zadania służy kultywowaniu pamięci o ważnych, nie tylko dla społeczności ukraińskiej wydarzeniach historycznych. Ich dużym atutem jest popularyzowanie przeszłości tzw. Małych Ojczyzn, co jest jednym z filarów tożsamości Ukraińców Polsce – pamięć o historii, i pamięć ziem rodzinnych. To ważne tym bardziej, że wyjazdy do Małych Ojczyzn oraz na oficjalne uroczystości mają charakter dialogu między pokoleniami i pomagają w sposób naturalny przekazywać kolejnym pokoleniom mniejszości wiedzy na temat historii danego miejsca, specyfiki języka i kultury danej miejscowości. Część wyjazdów łączy się z pracą na rzecz uporządkowania cmentarzy (finansowanych ze środków własnych), zwiedzenia ukraińskich zabytków kultury materialnej.

Na początku stycznia 2021 r. w związku z pandemią kolędowania odbywały się w formule online. Ośrodek kultury ukraińskiej w Przemyślu przygotował nagranie występu tradycyjnej dorosłej grupy kolędniczej w Narodnym Domu <https://www.youtube.com/watch?v=xwWSXl1zfY4&t=245s>. Ponadto zorganizowano nagranie kilku innych grup kolędniczych „Narodne koladuwannia” (z Krakowa, Mokrego, Przemyśla, Kalnikowa, Rzeszowa), które udostępniłyśmy w Internecie. Warto podkreślić, że najmłodsi kolędnicy z Przemyśla przygotowali inscenizację do bajki „Rizdwiana rukawyczka”. Każdy występ był zapowiadany przez najmłodszych konferansjerów <https://www.facebook.com/watch/?v=410144223435406>.

Dodatkowo swoje kolędowanie online przygotował i udostępnił Związek Ukraińców w Polsce koło w Mokrem i zespół pieśni i tańca „Osławiany”

<https://www.facebook.com/jarek.maszluch/posts/3594208723948353>.

Ponadto ZUwP w Przemyślu przygotował kilka filmików o tradycyjnej lokalnej świątecznej kuchni ukraińskiej: kapusta z fasolą, <https://www.facebook.com/watch/?v=156151622974903>, babulki <https://www.facebook.com/watch/?v=400418774602337>, zupa owocowa <https://www.facebook.com/watch/?v=157874435773445>, kiesielcyca <https://www.facebook.com/watch/?v=720714665537793>, gołąbki z tartych ziemniaków <https://www.facebook.com/watch/?v=1303935883309950>.

ZUwP w Krakowie zorganizował online koncert kolęd „Kolęda z Krakowa, aż do Lwowa”, w którym wystąpili: Zespół „Krajka”, znana lwowska wokalistka Oksana Mucha, legendarna formacja wokalna „Pikkardijska Tercja”, chór parafii greckokatolickiej w Krakowie, ukraińska formacja wokально-instrumentalna z Krakowa „Creative group”. Część nagrania została zrealizowana w cerkwi greckokatolickiej w Krakowie. <https://www.youtube.com/watch?v=90H3GzzJZLQ&t=8s>

Wszystkie materiały wideo udostępnione w Internecie zebrały wielotysięczną publiczność w Internecie i były bardzo ważnym elementem umacniającym tożsamość a jednocześnie promującym ukraiński amatorski ruch artystyczny w Polsce.

22.01.2021 r. – z okazji Dnia Sobornosti odbyło się składanie kwiatów i zniczy na Ukraińskim Cmentarzu Wojennym w Pikulicach oraz w kwaterze żołnierzy petlurowskich na cmentarzu komunalnym w Łańcutie, oraz na prawosławnym cmentarzu na Woli w Warszawie.

20.02.2021 r. – odbyły się obchody 100-lecia kwatery żołnierzy na cmentarzu komunalnym w Łańcutie z udziałem władz Łańcuta, konsula generalnego Ukrainy w Lublinie, przedstawicieli władz samorządowych i rządowych obwodu lwowskiego. Oprawę muzyczną zapewnił Chór Metropolitalnego Soboru Greckokatolickiego pw. Św. Jana Chrzciciela w Przemyślu.

6.03.2021 r. – odbyły się uroczystości żałobne (panachyda, składanie kwiatów, zniczy i przemówienia) na grobie ukraińskich ofiar wsi Pawłokoma z udziałem wicewojewody i wicemarszałka województwa podkarpackiego, konsula generalnego Ukrainy w Lublinie, przedstawicieli władz samo-

rządowych i rządowych obwodu lwowskiego. Oprawę artystyczną zapewnił Chór Metropolitalnego Soboru Greckokatolickiego pw. Św. Jana Chrzciciela w Przemyślu.

6.03.2021 r. – odbyły się uroczystości (modlitwa, składanie kwiatów i zniczy, przemówienia) ku pamięci kompozytora hymnu ukraińskiego ks. Mychajła Werbyckiego w Młynach z udziałem władz samorządowych i rządowych obwodu lwowskiego. Oprawę muzyczną zapewnił Chór Metropolitalnego Soboru Greckokatolickiego pw. Św. Jana Chrzciciela w Przemyślu. Delegacje i chór odwiedziły również miejsce urodzin kompozytora w Jaworniku Ruskim.

30.04.2021 r. odbyły się panachydy za ofiary Akcji Wisła i tragicznych wydarzeń z okresu II wojny światowej w Mokrem i Zawadce Morochowskiej.

Na przełomie kwietnia i maja 2021 r., z okazji rocznicy Akcji „Wisła” na cmentarzu głównym w Przemyślu odbyło się składanie kwiatów i zniczy na grobach ukraińskich działaczy i twórców spoczywających na przemyskiej nekropolii (m.in. poetki U. Krawczenko, twórcy Narodnego Domu dra T. Kormosza, publicysty i dyrektora ukraińskich placówek oświatowych M. Cehłnyskiego, działacza społecznego W. Pajtasza, biskupów i księży greckokatolickich – m.in. grobowiec kapituły greckokatolickiej, współczesnego badacza dziejów ukraińskich M. Kozaka).

7.05.2021 r. – z okazji rocznicy Akcji Wisła złożono kwiaty na grobie wybitnego poety ukraińskiego pochowanego w Krakowie – Bohdana Łepkiego.

8.05.2021 r. w ramach obchodów współpracy polsko-ukraińskiej z 1920 r. (Piłsudski-Petlura) w Gdańsku, ZUWP współorganizował uroczyste otwarcie Skweru im. Generała Marka Bezruczki (który w 1920 r. obronił Zamość przed bolszewikami).

W maju 2021 r. odbyły się uroczystości żałobne – panachydy (ze składaniem kwiatów i zniczy) w miejscach tragicznej śmierci cywilów ukraińskich z okresu II wojny światowej w: Jaworniku Ruskim, Hucie Poręby, Wołodzu, Woli Wołodzkiej, Siedliskach, Piskorowicach, Dobrej, Dobczy, Mołodyczu. Oprawę muzyczną zapewnił Chór Metropolitalnego Soboru Greckokatolickiego pw. Św. Jana Chrzciciela w Przemyślu. Delegacje i chór odwiedziły również miejsce urodzin kompozytora w Jaworniku Ruskim. Należy wspomnieć, że w ciągu kilku tygodni przez nabożeństwami działacze ZUWP odwiedzali dane cmentarze i porządkowali groby.

5.06.2021 r. – delegacje społeczności ukraińskiej wzięły udział w uroczystościach żałobnych na cmentarzu petlurowskim w Aleksandrowie Kujawskim. Tradycyjnie w uroczystościach udział wzięli przedstawiciele lokalnych władz samorządowych i korpusu dyplomatycznego z Ukrainy, a uczniowie ze szkoły z ukraińskim językiem nauczania w Białym Borze recytowali poezję ukraińską.

27.06.2021 r. – odbyła się tradycyjna modlitwa żałobna – panachyda ze składaniem kwiatów i zniczy na Ukraińskim Cmentarzu Wojennym w Pikulicach. W tym roku ze względu na pandemię nie odbyła się procesja. W uroczystości przy mogile petlurowców wzięli udział m.in. przedstawiciele korpusu dyplomatycznego Ukrainy, delegacje władz samorządowych i rządowych obwodu lwowskiego, szef ukraińskiego IPN. Oprawę muzyczną zapewnił Chór Metropolitalnego Soboru Greckokatolickiego pw. Św. Jana Chrzciciela w Przemyślu.

W ramach rocznicy Akcji „Wisła” w Przemyślu powstał spektakl teatralny „Co to za życie bez rzeki” opowiadający o powrotach Ukraińców po wysiedleniu do Przemyśla. Spektakl powstał na podstawie wspomnień Ukraińców wracających z wysiedlenia. Dzięki temu powstał też „Teatr Powernienia” składający się z członków mniejszości ukraińskiej. Premiera spektaklu odbyła się 4.07.2021 r. w Narodnym Domu w Przemyślu. Do realizacji wydarzenia na odpowiednim poziomie niezbędne było zapewnienie odpowiedniego nagłośnienia i oświetlenia.

14-15.08.2021 r. z okazji rocznicy Bitwy Warszawskiej i współpracy Piłsudski-Petlura delegacje ZUWP składały kwiaty na grobach petlurowców m.in. w Łańcucie, Szczecinie, Warszawie.

21-22.08.2021 r. w Starym i Nowym Lublińcu oraz Gorajcu, zaś 25.09.2021 r. w Żurawcach odbyły się tradycyjne zjazdy wysiedlonych i ich potomków. W tych miejscowościach odbywały się panachydy na grobach przodków, porządkowanie cmentarzy, liturgie w opuszczonych cerkwiach.

11.09.2021 r. – odbyły się tradycyjne uroczystości w miejscu dawnego komunistycznego Centralnego Obozu Pracy Jaworzno z udziałem m.in. konsula generalnego Ukrainy w Krakowie i rodzin więźniów obozu z różnych części Polski (m.in. Krakowa, Przemyśla, Wrocławia).

11.12.2021 r. – odbyły się uroczystości (modlitwa, składanie kwiatów i zniczy, przemówienia) ku pamięci kompozytora hymnu ukraińskiego ks. Mychajła Werbyckiego w Młynach z udziałem władz samorządowych i rządowych obwodu lwowskiego. Oprawę muzyczną zapewnił Chór Metropolitalnego Soboru Greckokatolickiego pw. Św. Jana Chrzyciela w Przemyślu.

W dniach 27-28.11.2021 r. odbył się szereg wydarzeń z okazji rocznicy Wielkiego Głodu w Ukrainie 1932/33. Uroczystości religijne (panachydy), składanie kwiatów i zniczy pod pomnikami ofiar Wielkiego Głodu odbyły się m.in. w Przemyślu, Warszawie, Krakowie, Giżycku. Również w wielu miejscowościach odbyły się panachydy i składanie kwiatów z okazji tej tragicznej różnicy na cmentarzach lub w cerkwiach (m.in. w miejscowościach: Gdańsk, Rzeszów, Mokre, Szczecin, Braniewo, Bytów, Człuchów, Dzierżgoń, Górowo Iławskie, Gromadka, Iława, Ińsko, Katowice, Kołobrzeg, Koszalin, Lębork, Lubin, Łódź, Miastko, Morąg, Ostróda, Pasłęk, Pieniężno, Słupsk, Trzebiatów, Warszawa, Węgorzewo, Wydmyny, Zielona Góra). Niestety ten element zadania był już mocno doświadczony przez pandemię.

Między innymi w Stargardzie i Bartoszycach uczniowie zaprezentowali kompozycje poetyckie poświęcone tej tematyce. Niestety w Przemyślu ze względu na liczne zachorowania wśród uczniów trzeba było odwołać część poetycką. Z tej okazji eksponowano również wystawę edukacyjną o Wielkim Głodzie w świetlicy w Mokrem i Szkole z ukraińskim językiem nauczania w Przemyślu.

Widząc, że na początku 2022 r. trudno będzie zorganizować kolędowanie w tradycyjnej formie, dlatego w ramach działalności OKU w Przemyślu przygotowaliśmy kolędę online w wykonaniu dzieci i udostępniłyśmy ją 25.12.2021 r. w Internecie

<https://www.youtube.com/watch?v=f8Q0XAlvbzw> – w nagraniu kolędy była zaangażowana m.in. kapela instrumentalna, która powstała w efekcie warsztatów instrumentalnych z bloku nr 1.

BLOK nr 5. OŚRODKI OŚRODKOM

1) W ramach tego bloku, w miarę możliwości epidemicznych ZUwP wspierał różne formy amatorskiej działalności artystycznej zespołów działających przy Związku. W Przemyślu okresie letnim odbyły się trzy spotkania integracyjno-edukacyjne dla rodzin z małymi dziećmi w ramach „Klubu rodzinnego” w Narodnym Domu.

2) Tradycyjnie odbył się Ogólnopolski Konkurs Pisanek im. M. Kowalskiego w Gorzowie Wlkp. (we współpracy ze Zjednoczeniem Łemków oraz Muzeum Lubuskim im. Jana Dekerta w Gorzowie Wielkopolskim). Wyróżnione prace były prezentowane na wystawie w Muzeum Lubuskim. Przedsięwzięcie służy zachowaniu tradycyjnych zwyczajów mniejszości ukraińskiej, przekazywaniu młodemu pokoleniu Ukraińców z Polski specyficznego dziedzictwa wywodzącego się z kultury ludowej różnych regionów pogranicza polsko-ukraińskiego.

<https://www.wnp.pl/parlamentarny/wydarzenia/lubuskie-ruszył-nabor-prac-na-48-ogolnopolski-konkurs-pisanek-im-m-kowalskiego,126912.html>

3) W Szczecinie odbył się konkurs pisanek „Pisanka genetyczny kod nacji” (na najładniejszą pisanek wykonaną techniką tradycyjną. Uczestnicy z Polski oraz Ukrainy przysłali drogą korespondencyjną pisanki do oddziału ZUwP w Szczecinie wiele swoich prac. Konkurs wzbudził tak duże zainteresowanie, że będzie kontynuowany w przyszłości.

4) Zaangażowanie w działania służące rozwojowi szkolnictwa w języku ukraińskim i edukacji pozaszkolnej. Struktury ZUwP aktywnie wspierały działalność punktów z ukraińskim językiem nauczania i szkół z ukraińskim językiem poprzez realizację dodatkowych zajęć uatrakcyjniających nauczanie języka ojczystego. Np. ośrodek ZUwP w Przemyślu współorganizował w okresie jesiennym dodatkowe warsztaty ceramiczne (25 dni) dla uczniów przemyskiej szkoły „szaszkiewiczówki”. W Gdańsku przeprowadzony „Dyktando radiowe” dla uczniów języka ukraińskiego i ich rodziców. Działania były często prowadzone we współpracy z Ukraińskim Towarzystwem Nauczycielskim.

5) Związek angażował się w działania służące monitoringowi zagadnień prawnych i sytuacji mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem mniejszości ukraińskiej. M.in. w dniach 25-27.06.2021 r. w Przemyśle odbyła się wizyta szefa Ukraińskiego Instytutu Pamięci Narodowej Antona Drobowycza, podczas której delegacja z Kijowa spotkała się przemyską społecznością oraz odwiedziła ważne dla mniejszości ukraińskiej miejsca pamięci narodowej. Związek włączył się w tworzenie „Katalogu ekspertek i ekspertów z mniejszości narodowych, etnicznych i językowych” oraz rozpoczął realizację dwuletniego projektu „Koalicja organizacji mniejszościowych i migranckich”. W celu pozyskiwania funduszy remont Narodnego Domu ZUwP współpracował ze Światowym Kongresem Ukraińców. Przemyski Oddział ZUwP podpisał porozumienie o współpracy z Uniwersytetem Rzeszowskim. ZUwP współpracował z Fundacją im. Stefana Batorego.

6) Związek brał udział w spotkaniach upowszechniających wiedzę ukraińskiej mniejszości narodowej m.in. w Stalowej Woli dla nauczycieli i urzędników, czy w Przemyśle dla studentów Uniwersytetu Rzeszowskiego. Angażował się w konferencję otwierającą Fundusz Regionalny – Aktywni Obywatele.

7) ZUwP starał się być obecny w mediach lokalnych, ukazując swoje działania, propagując własne osiągnięcia i wydarzenia. Informacje o przejawach naszej działalności były dostępne na wielu lokalnych portalach internetowych, ale też w Radiu Rzeszów, Radiu Olsztyn, czy regionalnych oddziałach TVP.

8) Związek współpracował m.in. z organizacją „Wyrj” ze Lwowa i wspierał powstanie przewodnika ukraińskiego „Steżkami predkiw – Sianickij powit”.

ZUwP był współorganizatorem III Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Ukraińcy i ich sąsiedzi na przestrzeni wieków” w Narodnym Domu w Przemyśle, w której udział wzięło kilkudziesięciu naukowców z Polski, Ukrainy i Słowacji. ZUwP w Narodnym Domu był gospodarzem Międzynarodowej konferencji lekarskiej po pandemii COVID-19, którą współtworzyły: Ukraińskie Towarzystwo Lekarskie w Polsce, Ukraińskie Stowarzyszenia Lekarskie Ameryki Północnej, Ukraińskie Towarzystwo Lekarskie w Niemczech i Ukraińskie Towarzystwo Lekarskie w Ukrainie. Wydarzenie, w języku ukraińskim, odbyło się w formule hybrydowej. Za pośrednictwem zoom do konferencji przyłączyło się ok. 80 słuchaczy i prelegentów. Gościem wydarzenia był szef regionalnej Izby Lekarskiej w Rzeszowie. Konferencję swoim występowaniem uświetnił zespół „Krajka” z Przemyśla.

Oddział w Szczecinie kontynuował organizację pomocy humanitarnej dla wschodnich regionów Ukrainy dotkniętych agresją rosyjską.

9) ZUwP organizował i współtworzył szereg spotkań z innymi mniejszościami narodowymi: w Szczecinie, Koszalinie, Gdańsku (Gdańskie Biografie). Angażował się w działania przemyskiej inicjatywy „Wspólnie na 100”, które m.in. przypomina o dziedzictwie żydowskim miasta i brał udział w Dniu Judaizmu w Kościele Katolickim organizowanym w podprzemyskim Lesie Grochowskim w miejscu masowego mordu ludności żydowskiej.

10) We Wrocławiu odbyły się kilkumiesięczne warsztaty edukacyjno-artystyczne dla społeczności ukraińskiej (finansowane z innych źródeł). To ważny element działalności Związku.

11) ZUwP w całej Polsce angażował się w zachęcanie mniejszości ukraińskiej do udziału w Narodowym Spisie Powszechnym. Członkowie ZUwP uczestniczyli w spotkaniach dot. udziału mniejszości narodowych organizowanych przez regionalne Urzędy Statystyczne. Uzyskał dofinansowanie na ulotki ukraińskojęzyczne zachęcające do udziału w NSP przez Internet.

12) ZUwP współtworzył jubileusz 30-lecia odrodzenia szkoły "szaszkiewiczówki" w Przemyślu w części naukowej. Przewodniczący oddziału moderował panel popularno-naukowy, w którym na temat ukraińskiego szkolnictwa w Polsce prelekcje wygłosili: prof. Tomasz Pudłocki, prof. Jarosław Moklak, Irena Spolska-Moklak, Urszula Bodnar.

6. Projekt „Chóry i zespoły”

Projekt swym zasięgiem obejmował dwa chóry i 13 zespołów (taneczne, wokalne, teatralne) działające przy Ośrodkach Kultury Ukraińskiej w Polsce oraz przy szkołach z ukraińskim językiem nauczania. Są wśród nich zarówno zespoły działające od wielu (nawet kilkudziesięciu) lat, jak i niedawno utworzone:

- 1) chór męski „Żurawli”,
- 2) chór „Oberih” (Miastko),
- 3) zespół „Widymo” (Sanok),
- 4) Zespół Pieśni i Tańca „Ośławiany” (Mokre),
- 5) zespół dziecięcy „Małyniaczok” (Mokre),
- 6) zespół taneczny „Witrohon” (Biały Bór),
- 7) Zespół taneczny „Barwinok” (Bytów),
- 8) Wokalny Zespół Dziecięcy „Suzirjaczko” (Olsztyn),
- 9) zespół taneczny „Arkan” (Przemyśl),
- 10) dziecięca grupa teatralna „A czemu?” (Przemyśl),
- 11) kapela bandurzystów „Weseli Bandurky” (Przemyśl),
- 12) młodzieżowa grupa teatralna „Popry vse” (Przemyśl),
- 13) grupa wokalna „Krajka” (Przemyśl),
- 14) zespół folkowy „Łem MY” (Komańcza),
- 15) Ogólnopolski Zespół Ukraińskiego Tańca Ludowego „Studenty Tanciujuť”.

Projekt objął łącznie 412 artystów.

W ramach zadania wykonano następujące działania:

1. Bieżąca praca nad repertuarem i rozwój chórów i zespołów

Podejmowane działania polegały na organizacji prób, warsztatów oraz wyjazdów warsztatowych, pomocy w dostępie do nowego repertuaru, wsparcia instruktorskiego.

Utrzymanie działalności zespołów wymagało prowadzenia ciągłej pracy nad repertuarem oraz dokładania starań w kierunku utrzymania i podnoszenia poziomu artystycznego zespołów.

Jednym z najistotniejszych elementów rozwoju chórów i zespołów była organizacja w ciągu roku w różnych ośrodkach Polski regularnych zajęć – prób i warsztatów. Ze względu na obostrzenia sanitarne zespoły prowadziły próby także w formacie online.

Członkowie zespołów działających przy szkołach (wokalne, teatralne, taneczne) ze względu na zamknięcie szkół i zdalne nauczanie bądź zaprzestali prób, bądź ćwiczyli samodzielnie w domach.

Próby zespołów odbywały się częściowo w siedzibach Ośrodków Kultury Ukraińskiej, np. zespołu „Krajka” w Przemyślu, Koszalinie, Szczecinie, „Ośławian” w Mokrem, chóru „Oberih” w Miastku.

Zespoły działające przy szkołach z UJN, jak „Witrohon”, „Arkan”, grupa teatralna „Popry vse” i „A czemu” oraz „Weseli bandurky” prowadziły zajęcia w ograniczonym zakresie podczas trwania edukacji stacjonarnej.

Prowadzenie prób wymagało uwzględnienia specyfiki zespołów, ich poziomu, rodzaju wykonywanego repertuaru oraz specyfiki terytorialnej oraz dostosowania się do obostrzeń i zasad bezpieczeństwa.

Chór „Żurawli” pracował według sprawdzonego schematu opanowania repertuaru: 1) praca indywidualna chórzystów (w miejscu ich zamieszkania) w oparciu o materiały i nuty dostarczone

przez dyrygenta, 2) w formacie online z wykorzystaniem aplikacji zoom, 3) tzw. klucze, czyli 1–3-dniowe zloty połączone z występami na koncertach – w tym z udziałem akompaniarki (29 sierpnia w Warszawie i 25 września w Bielsku Podlaskim).

Zajęcia z emisji głosu (praca z korepetytorem) przeprowadzono dla chóru „Żurawli” (28-29 sierpnia w Warszawie i zespołu „Widymo”.

Ważnym elementem rozwoju zespołów jest możliwość wspólnego koncertowania w kraju z amatorskimi i profesjonalnymi zespołami z Ukrainy, wspólne warsztaty oraz udział w przedsięwzięciach muzycznych i warsztatowych organizowanych w Ukrainie lub Polsce. Niestety w związku z pandemią zespoły nie realizowały w 2021 roku wyjazdów do Ukrainy.

Istotną częścią działania było zarówno zabezpieczenie logistycznej obsługi prób (noclegi, wyżywienie, przejazdy, wynajem pomieszczeń), jak i zapewnienie chórzystom i zespołom materiałów – nut czy nagrań szkoleniowych.

II. Upowszechnianie twórczości zespołów

Spełnieniem działalności dzieci, młodzieży i dorosłych w zespołach artystycznych była możliwość prezentacji rezultatów pracy i nagrodzenia wysiłków włożonych podczas prób w trakcie występów na koncertach. Niestety pandemia, dynamicznie zmieniająca się sytuacja i obostrzenia sanitarne przyczyniły się do odwołania wielu przedsięwzięć kulturalnych (w tym koncertów) – często dosłownie w ostatniej chwili – lub wymuszały na organizatorach zmianę ich formuły.

Pomimo trudnej sytuacji większość zespołów w 2021 roku zaprezentowała się publiczności występując m.in.:

Chór Męski „Żurawli” (Warszawa)

24 sierpnia na Cmentarzu Prawosławnym na warszawskiej Woli z okazji Dnia Niepodległości Ukrainy, 29 sierpnia w Warszawie w Centrum Sztuki Fort Sokołnickiego podczas „Święta 30 lat Niepodległości Ukrainy”, 24–26 września w Filharmonii w Białymstoku oraz Bielskim Domu Kultury w Bielsku Podlaskim, a także w parafii greckokatolickiej w Białymstoku na Jubileuszowym 40. Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Cerkiewnej „Hajnowka”, gdzie chór zdobył trzecie miejsce.

Chór „Oberih” (Miastko)

Chór pracował nad materiałem do płyty CD, której zapis odbył się 13 i 15 czerwca; 21 sierpnia wystąpił w Bytowie podczas koncertu „Wyszywanka na Majdanie” z okazji 30-lecia Niepodległości Ukrainy, 23 października w Gimnazjum im. Jana Pawła II w Miastku na uroczystościach z okazji jubileuszu 10-lecia chóru (pierwotnie planowany na rok 2020 jubileusz przełożono ze względu na pandemię).

Zespół „Widymo” (Sanok)

Zespół prezentował się publiczności m.in.: 20 maja na Pikniku Rodzinnym w Zarszynie, 6 czerwca w Ustrzykach Dolnych na koncercie charytatywnym „Dla Diany”, 5 lipca na Międzynarodowym Festiwalu Teatralno-Muzycznym „Letnia Gościna Artystyczna” w Temeszowie, 11 lipca na „Jarmarku Pasterskim” w Bajkowej Krainie Pogranicza w Odrzechowej, 25 lipca na „Spotkaniu z pieśnią ekumeniczną” (organizowanym przez Ustrzycki Dom Kultury w Cerkwi pw. Zaśnięcia NMP w Ustrzykach Dolnych), 31 lipca podczas koncertu pieśni paraliturgicznych na „Jarmarku ikon” w Cerkwi Świętej Trójcy w Sanoku, 1 sierpnia w Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku, 8 sierpnia podczas XXIX „Święta Kultury nad Oslawą w Mokrem, 15 sierpnia w Ropience, 5 września w Bielsku Białej na XXV Wędrownym Festiwalu Kultury Ukraińskiej, 11 września na „Bojkowskich Płajach” w Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku, 12 listopada w Ustrzykach Dolnych na koncercie charytatywnym „Dla Wiktorii”, 16 grudnia w Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku podczas zapisu „Święta na Ludowo” dla programu redakcji ekumenicznej TVP2.

Zespół Pieśni i Tańca „Oslawiani” (Mokre)

Zespół występował 9–10 stycznia podczas realizacji zapisu wideo przedstawienia kolędniczego, 3 lipca w Przemyślu podczas „Spotkań na pograniczu”, 8 sierpnia w Mokrem podczas XXIX „Święta Kultury nad Ośławą”, 21 sierpnia w Baniach Mazurskich na X Barwach Kultury Ukraińskiej, 12 września w Mokrem na Festynie w ramach ogólnopolskiej akcji „#SzczepimySię”, 19 września w Kalnikowie podczas przedsięwzięcia „Kalina – zaprasza” w ramach „Spotkań na pograniczu”, 21 listopada w Mokrem na koncercie pieśni patriotycznych „Czerwona Kałyna”.

Zespół dziecięcy „Małyniaczok” (Mokre)

Zespół wystąpił 8 sierpnia w Mokrem podczas XXIX „Święta Kultury nad Ośławą”.

Zespół Taneczny „Witrohon” (Biały Bór)

14–17 października zespół brał udział w choreograficznych warsztatach artystyczno-edukacyjnych „Wszystko co nam w duszy gra” w Białym Borze zwieńczonych koncertem z kompozycją taneczną „Razom u Biłomu Bori” wykonaną wspólnie z Zespołem Tanecznym „Arkan” z Przemyśla; 6–7 listopada na XLVI Festiwalu Ukraińskich Zespołów Dziecięcych w Koszalinie.

Wokalny Zespół Dziecięcy „Suzirjaczko” (Olsztyn)

Zespół pracował nad materiałem do albumu CD „Na skrzydłach poezji”, wystąpił m.in. 6 czerwca na Koncercie Szewczenkowskim w Olsztynie, 20 czerwca na Jubileuszu 10-lecia istnienia zespołu, 5 września w Olsztynie podczas XI Festiwalu Muzycznego Narodów Europy „Pod Wspólnym Niebem”, 14 października na święcie parafii greckokatolickiej w Olsztynie, 27 listopada w Olsztynie na uroczystościach poświęconych Ofiarom Wielkiego Głodu w Ukrainie, 19 grudnia na XVIII Przeglądzie Ukraińskiej Poezji Śpiewanej oraz Piosenki Autorskiej i Współczesnej.

Zespół taneczny „Arkan” (Przemyśl)

14–17 października zespół wziął udział w choreograficznych warsztatach artystyczno-edukacyjnych „Wszystko co nam w duszy gra” w Białym Borze zwieńczonych koncertem z kompozycją taneczną „Razom u Biłomu Bori” wykonaną wspólnie z Zespołem Tanecznym „Witrohon”, wszystkie grupy wiekowe zespołu wystąpiły 12 listopada w Przemyślu podczas jubileuszu 30-lecia Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 2 imienia Markiana Szaszkiewicza.

Dziecięca grupa teatralna „A czemu?” (Przemyśl)

Grupa zaprezentowała sztukę Bohdana Stelmacha „Bida nawczyt” na motywach bajki Łesi Ukrainki.

Grupa wokalna „Krajka” (Przemyśl)

Zespół wystąpił 6 kwietnia w Krakowie podczas „Tygodnia z Szewczenką”, 22 sierpnia na Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie podczas XXIV Dni Kultury Ukraińskiej, 17 października w Białym Borze na koncercie „Wszystko co nam w duszy gra”, 13 listopada w Przemyślu na koncercie jubileuszowym z okazji 10-lecia pracy istnienia.

Zespół folkowy „Łem MY” (Komańcza)

Wystąpił 16 maja na jubileuszowym XXX Przeglądzie Kapel, Śpiewaków i Instrumentalistów Ludowych „Pogórzańska Nuta” w Dynowie, gdzie zdobył drugie miejsce, 26 czerwca w trakcie Wędrownego Festiwalu Kultury Ukraińskiej w Wałczu i Kołobrzegu, 30 lipca na „Ludowiźnie” w Ustrzykach Dolnych, 8 sierpnia na XXIX „Święcie Kultury nad Ośławą” w Mokrem, 4 września na wielokulturowej imprezie promocyjno-folklorystycznej w Ośrodku Kultury w Szczawnem, 19 września na XXXI Łemkowskim Kermeszu w Olchowcu, 21 listopada w Mokrem na koncercie pieśni patriotycznych „Czerwona Kałyna”.

Ogólnopolski Zespół Ukraińskiego Tańca Ludowego „Studenty Tanciujuť”

Zespół wystąpił 22 sierpnia na koncercie z okazji Dnia Niepodległości Ukrainy w Koszalinie

W ramach zadania realizowano także akcję promocji zespołów. Propagowanie amatorskiego ruchu artystycznego odbywało się za pomocą materiałów promocyjnych (rozpowszechnianie dorobku zespołów – dystrybucja nagrań CD), artykułów w prasie, radiu, telewizji, rozpowszechnianie folderów i materiałów informacyjno-promocyjnych.

7. Program Edukacji Dzieci i Młodzieży

Realizacja zadania polegała na organizacji zajęć edukacyjnych w formie letnich obozów skautowych oraz warsztatów przybliżających kulturę ukraińską, sprzyjających zachowaniu tożsamości spuścizny kulturowej i językowej.

W ramach projektu odbyły się:

- 1) Letnie obozy Ukraińskiej Organizacji Skautowej w Polsce „Płast”
 - a) Obóz Nowactwa (6–11 lat)
 - b) Obóz Junactwa (12–17 lat)
- 2) Edukacja kulturalna dzieci i młodzieży na Warmii i Mazurach

Letnie obozy Płastu – Ukraińskiej Organizacji Skautowej w Polsce

Obozy odbyły się w Ośrodku Szkoleniowo-Wypoczynkowym „Amonit” w Siamoszytach (pow. zawierciański, woj. śląskie), w bazie harcerskiej z zapewnieniem zakwaterowania wraz z pełnym wyżywieniem, zachowaniem odpowiednich warunków i ograniczeń sanitarnych obowiązujących podczas pandemii. Uczestnicy obozu dla młodzieży nocowali w namiotach, natomiast dzieci były zakwaterowane w domkach w osobnej części ośrodka. Obóz w bazie Kuratorium Oświaty był zarejestrowany jako jeden wypoczynek, podzielony na dwa obozy. Niektóre elementy programu, takie jak świętowanie 30-lecia Niepodległości Ukrainy i nagranie wideo z odśpiewania hymnu Ukrainy, a także msza niedzielna realizowane były wspólnie przez dwa obozy.

a. Obóz Nowactwa

Tematem przewodnim obozu Nowactwa była podróż w czasie (ukr. «Подорож часом»). Dzieci każdego dnia wchodziły do magicznego namiotu, który był maszyną czasu i za jej pomocą uczestnicy przenosili się w różne momenty historii Ukrainy i Europy. Program codziennie był tematycznie dostosowany do głównego motywu danego dnia.

Zrealizowane zajęcia i aktywności:

- zajęcia sportowe (biegi, gra w piłkę, gry terenowe, zawody sportowe);
- zajęcia typu skautowego (musztra, ceremonie);
- śpiew;
- ogniska wieczorne;
- wycieczka do Zamku Ogrodzieniec i na Górę Birów;
- zajęcia plastyczne (wycinanki, malowanie);
- gry rolowe (handlarze, teatr cieni);
- zajęcia z języka ukraińskiego;
- zajęcia z historii Ukrainy;
- dyskoteka z muzyką ukraińską;
- pokazy filmów w języku ukraińskim.

b. Obóz Junactwa

Obóz junacki «Мамаєва слобода» (pol. Osada kozaka Mamaja) był tematycznie związany z czasami kozaczyzny i historią Ukrainy w XVI–XVIII wieku. Uczestnicy zgłębiali historię Ukrainy tego okresu, a także historyczne pieśni, tradycje i elementy kultury materialnej.

W harmonogramie zajęć znalazły się m.in.:

- zajęcia sportowe (biegi, gra w piłkę, gry terenowe, zawody sportowe);
- zajęcia typu skautowego (musztra, ceremonie, pionierka);
- zajęcia sprawności (pierwsza pomoc, radioamatorstwo, pióra);
- śpiew;
- ogniska wieczorne;
- piesza wędrówka do Zamku Ogrodzieniec i na Górę Birów;
- zajęcia z historii Ukrainy;
- zajęcia z języka ukraińskiego;
- dyskoteka z muzyką ukraińską;
- zajęcia z bojowego hopaka (kozacka sztuka walki);
- spotkanie integracyjne z harcerzami;
- debata oksfordzka na temat „Czy Kozacy mogą być podstawą budowania ukraińskiej tożsamości?”;
- oglądanie filmów dokumentalnych o kozakach i quiz z wiedzy o kozakach.

Ważne dla zachowania tożsamości i kultywowania języka jest to, że zajęcia są prowadzone w języku ukraińskim, dotyczy to również zajęć stricte skautowych (np. musztra, wiązanie węzłów). Uczestnicy obozów są zachęceni do rozwijania swoich umiejętności z języka ukraińskiego za pomocą wysyłania listów poprzez „płastową pocztę”, konkursów językowych i nagród.

Uczestnicy dwóch obozów otrzymali odznaki i koszulki z logo obozu, a także dyplomy uczestników po zakończeniu obozów. Na życzenie, po wykonaniu wskazanych w programie zadań, uczestnicy otrzymywali skautowe chusty.

Kilka tygodni przed terminem obozów odbyło się organizacyjne spotkanie kadry obozowej w celu omówienia programu obozów, analizy obowiązujących wymogów sanitarnych, a także opracowania strategii przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się wirusa COVID-19 na obozach.

Edukacja kulturalna dzieci i młodzieży na Warmii i Mazurach i Podkarpaciu

Przedsięwzięcie służyło zapoznaniu dzieci i młodzieży z kulturą oraz geografią i historią Ukrainy (m.in. folklor, muzyka, śpiew, zwyczaje/obrzędy, sztuki plastyczne/rękodzieło, język ukraiński).

W ramach przedsięwzięcia między 20 września a 22 października dzieci wraz z instruktorami/nauczycielami przygotowały prezentacje muzyczne, plastyczne, obyczajowe i etnograficzne. Poszczególne grupy uczące się języka ukraińskiego wymieniły się tymi prezentacjami przez Internet. Wolontariusze służyli pomocą, zwłaszcza techniczną, w nagrywaniu prezentacji oraz prowadzeniu zajęć rękodzielniczych.

Następnie 24–29 października nauczyciele z poszczególnych punktów nauczania języka ukraińskiego przedstawili dzieciom prezentacje, którymi uprzednio wymienili się nawzajem. Dzieci po obejrzeniu prezentacji odpowiadały na pytania oraz wykonywały zadania określone w prezentacjach i przekazywały swoje odpowiedzi oraz uwagi nauczycielom.

W ramach zadania zostały przygotowane następujące prezentacje:

- „Wyrazy swojsko brzmiące, ale jakże mylące”, przygotowana przez nauczycielkę Mirosławę Czetyrba-Piszczało, pokazująca dzieciom niuanse języków polskiego i ukraińskiego, mogące prowadzić do zabawnych nieporozumień językowych.
- „Ukraiński strój ludowy”, przygotowana przez nauczycielkę Aleksandrę Dubińską, szczegółowo pokazująca różne ukraińskie stroje ludowe.
- „Świat ukraińskiej muzyki”, przygotowana przez nauczycielkę Katarzynę Smyk, przekazująca wiedzę o najbardziej znanych w świecie kompozytorach ukraińskich, ich dziełach i ukraińskich dyrygentach.

- „Nasza Łesia Ukrainka”, przygotowana przez nauczycielkę Lubomirę Tchórz, która ukazywała ciekawe, ale mało znane fakty z życia i twórczości znanej pisarki i poetki.
- „Przesady Ukraińców”, przygotowana przez nauczycielkę Ołeksandrę Bednazh, która w zabawny sposób pokazuje przesady Ukraińców.

Następnie zostały one zaprezentowane online dla dzieci z takich miejscowości, jak: Pasłęk, Lelkowo, Pieniężno, Zagaje, Godkowo, Nowica, Orneta, Słobity, Morąg, Braniewo, Dobrze Miasto, Lidzbark Warmiński i Elbląg.

IV DZIAŁALNOŚĆ W SFERZE SPOŁECZNEJ I ŻYCIA PUBLICZNEGO

Struktury ZUWP aktywnie współpracowały na szczeblu ogólnopolskim i regionalnym z innymi organizacjami pozarządowymi, zwłaszcza przy projektach wsparcia dla Ukrainy, ofiar wojny na wschodzie Ukrainy oraz ich rodzin. Związek współpracował również z organizacjami innych mniejszości narodowych w kwestiach procedur grantowych, relacji z administracją państwową i samorządami. W kilku miastach zorganizowano wspólne przedsięwzięcia kulturalne i edukacyjne.

Przedstawiciele Związku uczestniczyli w pracach Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych, Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu RP, Światowego Kongresu Ukraińców.

W 2021 roku kontynuowano projekt polegający na monitoringu mowy nienawiści, przedstawiciel Związku uczestniczył w charakterze oskarżyciela posiłkowego i świadka podczas rozpraw sądowych przeciwko sprawcom przestępstw. Przedstawiciele Zarządu Głównego prezentowali zagadnienia odnoszące się do sytuacji mniejszości ukraińskiej z Polski podczas seminariów, oficjalnych spotkań i konferencji w Polsce i poza granicami kraju.

V DZIAŁANIA INTERWENCYJNE

W ramach działalności interwencyjnej Zarząd Główny Związku Ukraińców w Polsce podejmował działania w sprawach przeciwdziałania aktom agresji skierowanym przeciwko społeczności ukraińskiej, w tym agresywnych ksenofobicznych wpisów na forach internetowych, dewastacji ukraińskich upamiętnień i mogił. Monitorowano m.in. wpisy na forach internetowych i portalach społecznościowych, we współpracy z prawnikiem opracowano oficjalne pisma i zawiadomienia do organów ścigania, a także odwołania do sądów różnych instancji. Przekazano również informacje do mediów odnośnie oceny ww. zjawisk.

W 2021 roku nadal dużo uwagi poświęcono kwestii mowy nienawiści w Internecie. Przygotowano szereg wystąpień do Prokuratora Generalnego, prokuratur miejscowych, nawiązano współpracę z posłami na Sejm RP (w tym Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu RP). Przeprowadzono konsultacje z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się prawami człowieka oraz zwalczaniem mowy nienawiści (Światowym Kongresem Ukraińców, Helsińską Fundacją Praw Człowieka, Towarzystwem Ukraińskim, Ukraińskim Towarzystwem Historycznym w Polsce, Stowarzyszeniem Homo Faber, Fundacją „Nasz Wybór”).

Podniesieniu jakości działań interwencyjnych Związku służyła kontynuacja w 2021 roku projektu z grantu przyznanego przez Fundację im. Stefana Batorego pn. „Monitorowanie mowy nienawiści, praktyk dyskryminacyjnych oraz przestępstw wobec mniejszości ukraińskiej i migrantów ukraińskich w Polsce oraz działania prawne z tym związane”. W ramach projektu przygotowano i przesłano do Prokuratury kilkadziesiąt zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, przedstawiciele Zarządu Głównego byli także wzywani przez Policję i Prokuraturę w celu złożenia dodatkowych wyjaśnień dotyczących spraw prowadzonych przez organy ścigania.

VI DZIAŁANIA POMOCOWE I CHARYTATYWNE

Oddział szczeciński kontynuował i rozwijał trwającą od 2014 roku akcję „Razem Pomóżmy Ukrainie!” – zbiórkę pomocy humanitarnej na rzecz dzieci osieroconych przez żołnierzy poległych

na wschodzie Ukrainy oraz osób potrzebujących z Ukrainy. Oddziały pomorski i elbląski kontynuowały zbiórkę środków na potrzeby rannych żołnierzy z Ukrainy przebywających na rehabilitacji w Ośrodku „Dobry Brat” w Osieku.

Struktury Związku oraz wolontariusze wspierali kolejną edycję projektu „Święta bez taty”, który polegał na zbiorze środków pieniężnych i darów rzeczowych. Zebrane środki posłużyły do przygotowania i wysłania do Ukrainy paczek dla dzieci-sierot, których ojcowie zginęli na Majdanie oraz w trakcie agresji rosyjskiej na wschodzie Ukrainy. Związek wspierał również kolonie letnie w Polsce dla dzieci z Ukrainy z rodzin, których ojcowie polegli na wojnie.

VII DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

Związek Ukraińców w Polsce od lat jest wydawcą tygodnika w języku ukraińskim „Nasze Słowo” (wraz z dodatkiem dla dzieci „Switanok”), rocznika „Almanach Ukraiński” oraz książek w językach ukraińskim i polskim. Organizacja jest współwydawcą magazynu telewizyjnego „Telenowyny”, emitowanego w Telewizji Regionalnej. ZUwP współpracuje również z rozgłośniami Polskiego Radio realizującymi audycje w języku ukraińskim oraz z rozgłośniami zainteresowanymi tematyką ukraińską. W 2021 roku kontynuowano projekty wydawnicze:

I. Wydawanie tygodnika „Nasze Słowo”

W gazecie znalazły się publikacje w języku ukraińskim w formie bieżących informacji z życia społeczności ukraińskiej (newsy, reportaże, wywiady, artykuły publicystyczne, relacje z wydarzeń, analizy). Tematyka obejmowała sprawy społeczne, historyczne, relacje polsko-ukraińskie, życie kulturalne i oświatę społeczności lokalnych oraz współczesne wydarzenia w Ukrainie, problematykę związaną z obecnością kultury ukraińskiej w Polsce oraz innych krajach), historię, reportaż, recenzje i przeglądy, „Ukraina” (kronikę najważniejszych wydarzeń w Ukrainie) oraz „Łemkiwską storinkę” („Stronę Łemkowską”) poświęconą aktualnym wydarzeniom i szeroko rozumianej aktywności kulturalnej i historii Łemków. Na łamach tygodnika za pomocą różnorodnych materiałów i form dziennikarskich ukazywano także elementy życia religijnego mniejszości ukraińskiej.

W tygodniku funkcjonowały działy: kultura, wydarzenia („Podiji”), „Hromadski wisti”. Tradycyjnie wiele uwagi tygodnik poświęcił wydarzeniom w Ukrainie, a także zagadnieniom politycznej, gospodarczej i kulturalnej współpracy Polski i Ukrainy.

Rok 2021 był kolejnym rokiem pandemii COVID-19, dlatego też z tego powodu w „Naszym Słowie” wiele uwagi poświęcono zmianom w sytuacji społeczności ukraińskiej i Związku Ukraińców w Polsce spowodowanym pandemią. W tygodniku relacjonowano m.in. to, jak struktury Związku realizują zaplanowane przedsięwzięcia kulturalne i edukacyjne w warunkach pandemii i wynikających z niej obostrzeń. Ukazywano również wpływ pandemii na zmianę form pracy organizacji (festiwale, dyskusje, próby zespołów realizowane online), a także przedstawiono, jak pandemia wpłynęła np. na liczbę uczestników organizowanych przedsięwzięć.

W 2021 roku obchodzono ważne dla społeczności ukraińskiej z Polski rocznice: 30. rocznicę powstania Związku Ukraińców w Polsce oraz kilku innych organizacji mniejszości (z przyczyn związanych z epidemią COVID-19 rocznicowe obchody nie odbyły się w 2020 roku) oraz 65. rocznicę ukazywania się tygodnika „Nasze Słowo”. Z tej okazji wydano numer, w którym znalazły się różnorodne materiały dziennikarskie, w których akcent został położony na historię tygodnika, ukazanie sylwetek osób tworzących gazetę, znaczenie tygodnika dla zachowania języka i tożsamości ukraińskiej w Polsce. W ramach zaakcentowania wagi obchodzonych rocznic w 2021 roku oraz tradycyjnych świąt, oprócz materiałów dziennikarskich redakcja przygotowała numery specjalne: nr 12 – poświęcony odbudowie „Narodnego Domu” w Przemyślu; nr 25 – z okazji jubileuszu 65-lecia tygodnika; nr 34 – poświęcony 30 rocznicy ogłoszenia niepodległości przez Ukrainę.

W 2021 roku przeprowadzono w Polsce Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021. Tygodnik „Nasze Słowo” na swoich łamach popularyzował i zachęcał do aktywnego udziału w spisie członków mniejszości ukraińskiej. Oprócz promocji NSP w tygodniku zamieszczono artyku-

ty prezentujące sylwetki osób, które przedstawiały argumenty na rzecz potrzeby deklarowania w czasie NSP narodowości ukraińskiej.

Z wiodących dla mniejszości ukraińskiej zagadnień w 2021 roku w tygodniku wiele uwagi poświęcono oświacie mniejszości ukraińskiej (sytuacji finansowej powstałej m.in. w następstwie kontroli NIK w szkołach z dodatkowym językiem ukraińskim) oraz kondycji „Naszego Słowa”. We współpracy z wydawcą została opracowana i rozpowszechniona wśród czytelników ankieta, której zadaniem było zbadanie stopnia zainteresowania ze strony czytelników tematyką prezentowaną w tygodniku oraz możliwości zwiększenia liczby prenumeratorów i czytelników gazety.

Nadal tygodnik dużo uwagi, ze względu na dynamikę rozwoju migracji z Ukrainy do Polski, poświęcił współpracy mniejszości ukraińskiej w trakcie realizacji projektów kulturalnych i oświatowych z obywatelami Ukrainy czasowo i na stałe przebywającymi w RP. W 2021 roku pojawiło się kilka ważnych wspólnych przedsięwzięć środowisk mniejszości ukraińskiej i migrantów z Ukrainy, o których wszechstronnie informowała gazeta (m.in. o Centrum Pomocy Migrantom działającemu w siedzibie Oddziału Związku Ukraińców w Koszalinie, o przedsięwzięciach inicjowanych w Koszalinie przez Stowarzyszenie „Majsternia”, o powstaniu Koalicji Organizacji Mniejszościowych i Migrantów oraz zainicjowanych przez tę strukturę warsztatach w Przemyślu). W tygodniku tej kwestii poświęcono cykl materiałów dziennikarskich, w tym rozmowy z liderami organizacji. Także jubileusz powstania organizacji „Zustricz” w Krakowie, jego aktywność w dziedzinie oświaty i kultury ukraińskiej znalazły odzwierciedlenie na łamach czasopisma.

Redakcja kontynuowała elektroniczny segment gazety w postaci zamieszczania na stronie internetowej materiałów dziennikarskich z wersji papierowej (reportaży, reportaży fotograficznych, relacji prasowych z ważnych wydarzeń), w tym również segment filmów wideo (reportaże, zwiastuny z wydarzeń, portrety ciekawych ludzi – cztery materiały – dł. 2–5 min.).

Ze względu na postępujące zróżnicowanie środowiska mniejszości ukraińskiej (w części środowisk od 20% do 30% stanowią małżeństwa mieszane, w których zanika znajomość cyrylicy i języka ukraińskiego) tłumaczono wybrane materiały dziennikarskie na język polski lub odwrotnie z zamieszczeniem wersji polskojęzycznej na stronie internetowej, co umożliwiło zapoznanie się z nimi przez osoby zainteresowane daną problematyką, a nie znające języka ukraińskiego. W języku polskim na stronie internetowej ukazało się osiem artykułów, jeden apel, dwa listy-dokumenty.

Periodycznie – jako bezpłatny dodatek dla dzieci do tygodnika „Nasze Słowo” – ukazywał się „Switanok” (w formie dwumiesięcznika). „Switanok” prezentuje m.in. kulturalną i artystyczną aktywność dzieci ukraińskich z Polski, ich talenty i hobby, projekty edukacyjne adresowane do dzieci oraz różne tematy z dziedzin interesujących dzieci w wieku szkolnym. Gazetka jest adresowana szczególnie do młodych odbiorców, zainteresowanych i uczących się języka oraz nauczycieli języka ukraińskiego. Ukazało się sześć numerów.

W 2021 roku obchodzono 30. rocznicę ogłoszenia niepodległości przez Ukrainę. W tygodniku ukazało się wiele materiałów o charakterze historycznym i analitycznym, które były próbą podsumowania trzech ostatnich dekad funkcjonowania państwa ukraińskiego. W związku z obchodami rocznicy centralne miejsce w gazecie zajmowały relacje z ważnych rocznicowych przedsięwzięć realizowanych w różnych częściach Polski.

Pod kątem tematyki 30-lecia przygotowano również artykuły poświęcone kulturze ukraińskiej, relacjom państwa ukraińskiego z Ukraińcami mieszkającymi w innych krajach (ze szczególnym akcentem na relacje z mniejszością ukraińską oraz zwiększającą się z roku na rok rzeszą migrantów z Ukrainy w Polsce).

W 2021 roku obchodzono także ważne dla społeczności ukraińskiej z Polski rocznice: 30. rocznicę powstania Związku Ukraińców w Polsce oraz kilku innych organizacji mniejszości oraz 65. rocznicę ukazywania się tygodnika „Nasze Słowo”. W 2021 roku zorganizowano zjazd Związku Ukraińców w Polsce, który z powodu pandemii odbył się online. Na łamach tygodnika redakcja starała się wszechstronnie ukazać sytuację i dorobek ZUwP po 30 latach działalności, przebieg zjazdu, rozmowy z ustępującym z funkcji prezesa Związku Piotrem Tymą na temat 14 lat kierowania organizacją, głównych osiągnięć i kondycji organizacji, a także z nowym prezesem Mirosławem Skórką

na temat jego wizji funkcjonowania Związku w następnych latach. Z okazji ww. rocznic na łamach tygodnika znalazły się różnorodne materiały dziennikarskie, w których akcenty zostały położone zarówno na historię, jak i perspektywy na najbliższe lata.

II. Wydanie rocznika „Almanach Ukraiński” 2022

Wśród autorów „Almanachu” są naukowcy, dziennikarze, publicyści i działacze społeczni, którzy podzielili się swoimi refleksjami i badaniami.

W 2021 roku Ukraina obchodziła 30 lat swojej niepodległości. Polska jako pierwsze państwo uznała niepodległość Ukrainy i nawiązała z nią stosunki dyplomatyczne. Ten temat jest wiodącym w roczniku „Almanach Ukraiński” 2022. Autorzy artykułów zebranych głównie w dziale „Polityka i społeczeństwo” podzielili się refleksjami na temat polityki Polski w latach 90. ubiegłego wieku w stosunku do niepodległego państwa ukraińskiego. Wśród istotnych zagadnień ukazanych przez autorów są kulisy i realia budowania bazy współpracy międzynarodowej między oboma państwami w oparciu o akty prawne regulujące różne obszary życia gospodarczego, społecznego i kulturalnego.

Autorzy tego numeru rocznika pokazali również przykłady współpracy obu społeczeństw i organizacji pozarządowych, w tym roli organizacji i liderów mniejszości ukraińskiej z Polski – jako pośredników w kontaktach różnych podmiotów z Polski z Ukrainą.

W tej części rocznika „Almanach Ukraiński” 2022 zaprezentowane zostały m.in. artykuły:

- Kateryny Pryszczepy „Imperium czy wspólnota losów. Geopolityczne ambicje Polski i nowa interpretacja doktryny Giedroycia-Mieroszewskiego”;
- Marii Piechowskiej „Polityka Polski wobec Ukrainy – lata 90. XX wieku”;
- Martyny Bogaczyk „Obywatelski aspekt 30-lecia współpracy Polska–Ukraina”;
- Wojciecha Pokory „Polsko-ukraińska współpraca dziennikarzy – tematy i sfery zainteresowania”;
- Jewhena Mahdy „Polska znana i nieznana”;
- Tadeusza Iwańskiego „Zapomniana katastrofa”;
- prof. Andrzeja Szeptyckiego „Społeczny odbiór współczesnych relacji polsko-ukraińskich”;
- rozmowa red. Jurija Banachewycza z Rafałem Dzieciotowskim, prezesem Fundacji Solidarności Międzynarodowej zatytułowana „Mniejszości narodowe są mostem, który naturalnie ma łączyć narody”.

W rubryce „Współczesność” autorzy w swoich artykułach odnieśli się m.in. do kwestii oceny relacji polsko-ukraińskich po ostatniej zmianie władzy w Ukrainie (wyborach prezydenckich, parlamentarnych i samorządowych). Swoimi refleksjami na powyższe zagadnienie podzielili się: Jewhen Hlibowycy (w rozmowie przeprowadzonej przez Wołodymyra Mołodija); red. Paweł Bobołowicz z radia „Wnet”.

W roczniku, tak jak zaplanowano, zostały zaprezentowane również artykuły ukazujące skutki dla obu państw pandemii COVID-19. Autorzy, oprócz ukazania, jak pandemia wpłynęła na relacje międzyludzkie, sytuację na polsko-ukraińskiej granicy, kontakty między Polską i Ukrainą, odnieśli się również do innych kwestii, np. tego, na ile pandemia wpłynęła na relacje polsko-ukraińskie w dziedzinie wymiany i współpracy kulturalnej. Poruszono także zagadnienia groźnego zjawiska wykorzystywania pandemii przez rosyjską propagandę oraz form przeciwdziałania ww. propagandzie w Polsce i w Ukrainie.

W tej części rocznika znalazły się m.in. artykuły Agnieszki Leguckiej i Dariusza Materniaka.

W dziale „Historia” zamieszczono m.in. artykuł ukazujący wydarzenia tzw. II zimowej wyprawy wojsk armii URL z terenów Polski i Rumunii na zajętą przez bolszewików Ukrainę (w związku z niedawną 100. rocznicą tego wydarzenia). Temu zagadnieniu poświęcił swój artykuł Marek Bogdan Kozubel, historyk z IPN – „Druga zimowa wyprawa 1921 roku – oceny w świetle polskich i ukraińskich badań”.

W ramach działu „Historia” ukazane zostały również różne aspekty Traktatu Ryskiego z 1921 r. Autorem rozważań na ten temat jest Witalij Skalski. W artykule „Pokój ryski: niezaleziona ocena

traktatu” ukazał znaczenie tego wydarzenia dla relacji polsko-ukraińskich oraz występujące różnice ocen i wiedzy na jego temat w Polsce i Ukrainie. W tym dziale znalazły się również publikacje poświęcone okolicznościom powstania ukraińskiej i polskiej morskiej floty autorstwa Stanisława Całyka oraz Spisu ludności w 1921 roku w powiecie Bielsk Podlaski autorstwa Jerzego Hawryluka.

Bezpośrednio odnoszącymi się do historii Ukraińców w Polsce są:

- artykuł ukazujący działalność Towarzystwa „Ukraińska Hromada” w Warszawie działającego w latach 1909–1914 pod kierownictwem profesora Uniwersytetu Warszawskiego Zinowija Hutnikowa;
- artykuł poświęcony postaci Stepana Baleja, wybitnego psychologa, członka Lwowsko-Warszawskiej Szkoły Filozoficznej;
- rozmowa red. Sławomira Sawczuka z Jerzym Hawrylukiem na temat tworzenia się ukraińskiej tożsamości na Podlasiu;
- artykuł red. Jany Stepniewicz poświęcony fenomenowi społeczności ukraińskiej Przemysła.

Innymi ważnymi zagadnieniami, do których odnieśli się autorzy „Almanachu Ukraińskiego” 2022 były kwestie: emigrantów z Ukrainy w okresie pandemii; polityki Polski wobec migrantów w tym okresie; relacji migrantów z Ukrainy z mniejszością ukraińską z Polski.

Autorzy dokonali również oceny polityki Ukrainy wobec własnych obywateli przebywających w okresie pandemii poza granicami kraju. Artykuły poświęcone ww. zagadnieniom znalazły się głównie w dziale: „Migranci i mniejszość”. W dziale opublikowane zostały również artykuły zawierające opis kondycji społeczności ukraińskiej oraz postrzegania mniejszości ukraińskiej z Polski przez polskie podmioty polityczne, organizacje pozarządowe, media.

W tej części rocznika opublikowane zostały m.in. artykuły: dr hab. Patrycji Trzeszczyńskiej, red. Grzegorza Spodarka.

W dziale „Kultura” autorzy ukazali m.in. kondycję polskiej i ukraińskiej literatury współczesnej. Artykuł na ten temat napisał Ostap Sływynski. Inny autor, Maksym Karpowец, przybliżył czytelnikom wybitne dzieło filmowe – film „Do domu” Nerimana Alijewa – ukazujące losy społeczności krymskotatarskiej w Ukrainie.

W artykułach publikowanych w dziale „Kultura” autorzy odnieśli się także do ważnych projektów kulturalnych realizowanych ponad granicami, jak np. tłumaczenie na język ukraiński wierszy Jarosława Iwaszkiewicza.

W dziale znalazły się również artykuły przedstawiające ważne dla społeczności ukraińskiej w Polsce projekty kulturalne i wydawnicze obchodzące w latach 2021 i 2022 jubileusze – chodzi o tygodnik ukraiński „Nasze Słowo” (w 1956 roku ukazał się pierwszy numer tygodnika) oraz Reprezentacyjny Chór Męski ZUwP „Żurawli” (50-lecie). W opublikowanych artykułach akcent został położony na ukazanie znaczenia tych podmiotów dla zachowania tożsamości kulturowej i języka ukraińskiego wśród mniejszości w Polsce, znaczenia zarówno tygodnika, jak i chóru w promowaniu kultury ukraińskiej i współczesnej Ukrainy, budowaniu pozytywnych relacji polsko-ukraińskich, promocji w Polsce wybitnych przedstawicieli polskiej i ukraińskiej kultury.

VIII DZIAŁANIA NA RZECZ REMONTU I ODBUDOWY „NARODNEGO DOMU” W PRZEMYŚLU

W roku 2021 oddział przemyski ZUwP realizował zadanie polegające na realizacji prac budowlanych i instalacyjnych w części pomieszczeń na parterze budynku „Narodnego Domu” przy ul. Kościuszki 5 w Przemyslu.

W zakres przedmiotowych prac weszły m.in.:

- w ramach robót rozbiórkowych:
 - zabezpieczenie stolarki folią,
 - rozebranie obicia ścian z płyt g-k,
 - odbicie tynków z zaprawy cementowo-wapiennej na ścianach, filarach, pilastrach,
 - rozebranie elementów stropowych i podłóg drewnianych oraz legarów podłogowych,

- rozebranie elementów konstrukcji betonowych niezbrojonych i zbrojonych (schody)
- rozebranie posadzek z płytek ceramicznych,
- wykucie ościeżnic drewnianych z muru,
- rozebranie ścianek pełnych z cegły,
- wywiezienie gruzu,
- w ramach robót budowlanych i instalacyjnych:
 - wykonanie stropów betonowych, zbrojonych z izolacją cieplną i przeciwdźwiękową;
 - wykonanie posadzek cementowych;
 - wykonanie ścianek działowych i tynków, spoinowanie ścian z cegły;
 - wykonanie stropów górnych i okładzin stropowych;
 - wykonanie instalacji elektrycznej, instalacji centralnego ogrzewania, instalacji wody zimnej i hydrantowej, kanalizacji sanitarnej, wentylacji mechanicznej.

W efekcie realizacji zadania widoczny jest wzrost funkcjonalności i wartości nieruchomości poprzez doprowadzenie jej do ogólnie przyjętych standardów użytkowania. Wzmocnienie konstrukcji budynku i „uzbrojenie” w instalacje inżynieryjne kolejnych pomieszczeń budynku, korzystnie wpływa na jego całłościowy stan techniczny. Wyremontowanie pomieszczeń na parterze pozwala zwiększyć skalę działalności oraz podnieść ich jakość.

Zarząd Główny i struktury Związku aktywnie włączały się w różnorodne działania, których celem było dalsze zbieranie środków na remont pomieszczeń w budynku. Związek wspierał starania Społecznego Komitetu Odbudowy „Narodnego Domu” w Przemyślu o pozyskanie środków z innych źródeł.

31 lipca 2022 r.

Zarząd Główny Związku Ukraińców w Polsce

ZWIĄZEK UKRAIŃCÓW W POLSCE
 ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa
 Tel. 22 679-96-77 Fax 22 679-96-95
 NIP: 524-10-18-276
 REGON: 006219395

Sekretarz Zarządu Głównego

Miroslaw Kupicz

PREZES ZWIĄZKU

Miroslaw Skórka